

THEO SOFIA

jaar­gang 109
nr. 4 • augustus 2008

In dit nummer:

***De ‘School of the
Wisdom’
Radha Burnier |***

***De ethiek van
compassie
Wies Kuiper |***

***Brahmavidya
Ashrama, Adyar
Annie Besant |***

***De diepere
dimensie van yoga
(deel II)
Mary Anderson |***

***Het individu, de
maatschappij en
transformatie
P. Krishna |***

***De Oude Wijsheid
in Afrika
Patrick Bowen |***

***Wie was... A.J.H.
van Leeuwen***

Vrijheid van denken

De Theosophical Society heeft zich wijd en zijd over de wereld verspreid en leden van alle religies zijn en worden er lid van zonder dat ze de specifieke dogma's, leringen en geloofsovertuigingen van hun eigen geloof opgeven. Daarom is het wenselijk het feit te benadrukken dat er geen enkele lering, geen enkele mening is, door wie ook onderwezen of gekoesterd, die in enig opzicht voor enig lid van de Vereniging bindend is, dat er geen lering, mening is die niet vrijelijk door enig lid mag worden aangenomen of verworpen. Instemming met haar drie doeleinden is de enige voorwaarde voor lidmaatschap.

Geen leraar of schrijver, van H.P. Blavatsky tot nu toe, heeft enige autoriteit om zijn leringen of opvattingen op te leggen aan leden. Elk lid heeft evenveel recht om zich te verbinden aan elke school van denken welke hij/zij wenst te kiezen, maar hij/zij heeft geen recht om die keuze aan een ander op te dringen.

Noch een kandidaat voor enig werk, noch enige stemgerechtigde kan onverkiesbaar worden gemaakt of het stemrecht verliezen wegens enige opvatting die hij/zij heeft of wegens het lid zijn van een school van denken waartoe hij/zij zou behoren. Meningingen of opvattingen geven geen recht op voorrechten en kunnen evenmin aanleiding zijn om strafmaatregelen te nemen.

De leden van de 'General Council' vragen elk lid van de Theosophical Society ernstig om deze fundamentele principes van de Theosophical Society te verdedigen, te handhaven en ernaar te handelen, en ook onbevreesd zijn eigen recht te doen gelden op vrijheid van denken en van meningsuiting, binnen de grenzen van hoffelijkheid en rekening houdend met anderen.

THEOSOFIA

Jaargang 109 nummer 4, augustus 2008
Tweemaandelijks tijdschrift van de
Theosofische Vereniging in Nederland
ISSN 0040-5868

Redactie:

Anne Myrthe Iken,
Elly Kooijman,
Wies Kuiper,
Els Rijnaker (hoofdred.)

Secretariaat redactie:

Tolstraat 154,
1074 VM Amsterdam

Abonnementen:

Nederland en België voor
2008: € 25,-

Daarbuiten worden verzendkosten extra in rekening gebracht. Administratiekosten bij herinnering bedragen € 5,-
Losse nummers € 4,25
excl. evt. verzendkosten.

Zetwerk:

Willy van Vledder
Omslag en kleur:
Richard van Dijk
Druk: A-D Druk bv / Zeist

© 2008

Theosofische Vereniging in
Nederland / Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel van
druk, fotokopie, of op enig andere
wijze, zonder voorafgaande
toestemming van de uitgever.

Inhoud

De 'School of the Wisdom' Radha Burnier	135
De ethiek van compassie Wies Kuiper	140
Brahmavidya Ashrama, Adyar Annie Besant	143
De diepere dimensie van yoga (deel II) Mary Anderson	147
Het individu, de maatschappij en transformatie P. Krishna	151
De Oude Wijsheid in Afrika Patrick Bowen	161
Wie was... A.J.H. van Leeuwen	168
Verenigingsnieuws	170
Adressen Theosofische Vereniging	175

De Theosofische Vereniging is niet verantwoordelijk voor
enigerlei mening in dit tijdschrift tot uiting
gebracht, tenzij vervat in een officieel document.

The Theosophical Society

De Theosophical Society (waarvan de Theosofische Vereniging in Nederland de Nederlandse afdeling is) is op 17 november 1875 te New York opgericht door H.P. Blavatsky, H.S. Olcott en anderen. Zij heeft haar internationale hoofdkwartier te Adyar, Chennai, India en 49 afdelingen over de gehele wereld.

De Theosophical Society bestaat uit studenten die bij eender welke religie aangesloten kunnen zijn of bij geen enkele. De leden hebben met elkaar gemeen dat ze de drie doeleinden van de vereniging (zie achterkant omslag) onderschrijven, dat ze religieuze tegenstellingen willen oplossen, dat ze mensen van goede wil bijeen willen brengen ongeacht hun religieuze overtuiging en dat zij religieuze waarheden willen bestuderen en de resultaten van die studie met anderen willen delen. Zij zijn niet door een gemeenschappelijk geloof met elkaar verbonden, maar door het gezamenlijk zoeken en streven naar Waarheid. Zij zijn van mening dat Waarheid gevonden kan worden door studie, door reflectie, door zuiverheid van leven en door toegewijd te zijn aan hoge idealen. Zij zien de Waarheid als dat wat de moeite waard is om naar te streven, niet als een dogma opgelegd door een autoriteit. Zij vinden dat een overtuiging het resultaat zou moeten zijn van individuele studie of intuïtie, en niet daaraan vooraf zou moeten gaan, en gebaseerd zou moeten zijn op kennis, niet op aannames. Zij zijn tolerant jegens allen, ook jegens hen die intolerant zijn, niet als een voorrecht om te verlenen, maar omdat ze dat als hun plicht beschouwen.

Zij trachten onwetendheid weg te nemen in plaats van deze af te straffen. Zij zien elke religie als een uitdrukking van de Goddelijke Wijsheid. Zij geven er de voorkeur aan om religies te bestuderen in plaats van deze te veroordelen, om Goddelijke Wijsheid in praktijk te brengen in plaats van mensen ertoe te bekeren. Zoals Waarheid het doel is, is Vrede het wachtwoord.

Theosofie is de belichaming van waarheden die aan de basis liggen van elke religie en waarop geen enkele godsdienst het alleenrecht kan doen gelden. Theosofie biedt een filosofie die het leven begrijpelijk maakt en die laat zien dat de evolutie geleid wordt door rechtvaardigheid en liefde. Zij geeft de dood haar juiste plek, als een steeds terugkerende gebeurtenis die de poort opent naar een voller en stralender bestaan in een leven dat geen einde heeft. Theosofie geeft de wereld de Wetenschap van de Geest terug, door de mens te leren de Geest te zien als zijn werkelijk zelf en zijn denkvermogen en het lichaam als de dienaren daarvan. Theosofie verheldert de geschriften en leringen van religies door hun verborgen betekenis te ontsluiten, en aldus de juistheid ervan aan het denkvermogen aan te tonen zoals de gegrondheid ervan altijd bewezen is in de ogen van de intuïtie.

Leden van de Theosofische Vereniging bestuderen deze waarheden en theosofen trachten ernaar te leven. Iedereen die bereid is te studeren, tolerant te zijn, naar het hoogste te streven en volhardend te werken, is welkom als lid. Het is aan elk lid zelf om een ware theosoof te worden.

De ‘School of the Wisdom’

– Radha Burnier

In 1922 werd er een voorstel gedaan om een School te vestigen in Adyar waarvan de programma's zouden trachten een dynamische synthese van alle aspecten van filosofie, religie, wetenschap, literatuur en kunst te ontwikkelen. Annie Besant besliste dat het werk gebaseerd moest zijn op het centrale principe dat alle menselijke activiteit een evoluerende expressie is van het Ene leven. Leerlingen uit verschillende landen moesten de gelegenheid krijgen te luisteren naar deskundigen over deze onderwerpen, te studeren in de Adyar Bibliotheek, teksten te schrijven en deel te nemen aan discussies.

De school werd Brahmavidya Ashrama genoemd, een naam die praktisch hetzelfde betekent als ‘School van de Wijsheid’, waarbij het woord *ashrama* suggereert dat de leerlingen gewoonlijk in Adyar zouden logeren. De opening van de school vond plaats in 1926 in de verwachting dat goed opgeleide jonge mannen en vrouwen, naarstig op zoek naar kennis en bereid om een eenvoudig leven te leiden, uit alle afdelingen van de Theosophical Society (hierna: TS) ter wereld naar Adyar zouden komen. De programma's hadden enige tijd succes en daarna zakte het in.

In 1926 werd er in *The Theosophist* ook een rapport gepubliceerd van de nationale voorzitter van de Duitse afdeling, de heer Axel von Fielitz-Coniar, over een School of the Wisdom die in 1921 Darmstadt in Duitsland gehouden was, in tegenwoordigheid van Rabindranath Tagore, waar graaf Hermann Keyserling als tolk optrad. Daarin stond dat het effect van de voordrachten zo groot was dat velen die elkaar voor het eerst ontmoetten, onmiddellijk zielsverwantschap ontdekten; en dat je je niet voor kon stel-

len wat de School van de Wijsheid betekende voor het spirituele leven van Duitsland. Graaf Keyserling verklaarde: 'Ik ben niet van plan een groep discipelen voor mijzelf op te leiden, integendeel, mijn wens is ieder van hen op te leiden om zijn eigen leider en gids te zijn.'

Alleen in het licht van het Eeuwige kunnen schijnbaar losstaande en gefragmenteerde verschijnselen en gebeurtenissen waarlijk begrepen worden.

De tegenwoordige School van de Wijsheid te Adyar is het gevolg van bovenstaande inspanningen, en werd nieuw leven ingeblazen onder leiding van de toenmalige president van de TS, C. Jinarajadasa. Aan de Engelse benaming werd de voorkeur gegeven, maar de doelstellingen en idealen waren dezelfde als voorheen. Toen Annie Besant over dit onderwerp van de School sprak in 1926, noemde zij verscheidene punten die ook vandaag nog relevant zijn. Ten eerste verhelderde zij het doel van de studie die ondernomen diende te worden. Wat zouden de bestudeerders er kunnen zoeken? Het antwoord wordt gesuggereerd door de naam van de School zelf. Wijsheid komt tot diegenen die het Eeuwige zoeken en die een glimp opvangen van het Goddelijk Plan, want het 'verlicht het hele gebied van het ontplooiën van goddelijkheid' door de processen van manifestatie. Zoals *Aan de voeten van de Meester* ons meldt: 'Wanneer een mens dat eenmaal heeft ingezien en het werkelijk kent, dan kan hij niet nalaten ervoor te werken en zichzelf ermee te vereenzelvigen, omdat het zo groots, zo mooi is.'

Alleen in het licht van het Eeuwige kunnen schijnbaar losstaande en gefragmenteerde verschijnselen en gebeurtenissen waarlijk begrepen worden. Maar daar het Goddelijk Plan niet geanalyseerd en ingeschat kan worden door het eindige verstand, moet het uit zijn eigen periferie breken. Dr. Besant vestigde de aandacht op de aloude leerstelling dat de enige kennis die onderwezen kan worden de lagere kennis of *apara vidya* is, te leren door middel van het denkvermogen en het intellect. Een leraar kan een rol spelen op dit niveau. De hogere kennis of *para vidya* is het licht dat het lagere kennisgebied verlicht. Het kan niet aangeleerd worden en wordt alleen verworven wanneer kennis gepaard gaat met het opgeven van een afgescheiden zelf, geïmpliceerd in de deugd van devotie. Dan straalt het licht van binnenuit.

De bestudeerder die streeft naar wijsheid moet het talent ontwikkelen om van binnenuit te kijken en niet als buitenstaander. Dit betekent het ontwikkelen van een hogere eigenschap die van binnenuit kijkt en die daarom intuïtie genoemd wordt, inzicht of *buddhi*. Het normale denkvermogen kijkt van buitenaf naar de hele levensbeweging als betreft het afzonderlijke 'voorwerpen' en mist daardoor het begrip dat nodig is voor de synthese en het verenigen van schijnbaar onharmoonische elementen in een Eenheid. De theosofie zegt dat de levenskracht van binnen naar buiten werkt, zowel op het individuele als op hogere niveaus. Alle uiterlijke actie heeft haar wortels in een innerlijke toestand. Studie in de School van de Wijsheid zou gericht moeten zijn op het stimuleren van de latente eigenschap van intuïtief bewustzijn dat de diepe relatie waar-

neemt van het innerlijke met het uiterlijke, van het vele met het Ene.

De School van de Wijsheid is bedoeld om een kraamkamer te zijn van waaruit generaties theosofische doorgevers zouden groeien, die de beste eigenschappen van het denkvermogen en het hart in zich verenigden. Zij zouden dan het respect of althans de aandacht van de wereld verwerven. Zulke boodschappers, begiftigd met een open denkvermogen, zouden zich onthouden van enige controversie, waarbij ze slechts wat zij begrijpen te berde brengen als de basis voor verdere discussies door intelligente mannen en vrouwen.

Studenten die de school verlieten werden aangemoedigd soortgelijke minischolen te stichten in hun eigen regio's en zelfs loges. Zo'n uitbreiding heeft tot op zekere hoogte plaatsgevonden. De EFTS (Europese Federatie van de Theosophical Society) leidt een School voor de Wijsheid in Nederland, op het ITC (Internationaal Theosofisch Centrum) in Naarden. De West Afrikaanse sectie heeft ook een mini School voor de Wijsheid in Accra, Ghana. In Krotona, Californië en op het Springbrook Centre in Australië zijn Scholen voor Theosofie, wat een ander woord is voor Wijsheid. Ofschoon ze geografisch ver van elkaar verwijderd zijn, kunnen hun gedeelde doelstellingen en studieaanpak hen in de geest integreren. De gemeenschappelijke doelstellingen zijn: het stimuleren van intuïtieve waarneming die het innerlijk en het uiterlijk verbindt; een gezichtspunt dat de gebeurtenissen in de wereld van tijd samenbrengt in een synthese die gevoed wordt door openheid jegens de sfeer van het Eeuwige; en energie om te communiceren op een wijze die kennis doet smelten met devotie door geen

tegenstellingen op te roepen maar uit te dagen tot onderzoeken met het vermogen om verlichting van binnenuit te bereiken.

De onmenselijke mens

Een schokkend nieuwtje, te lezen in een recent nummer van *The Guardian Weekly* (22-28 april 2005), vertelt ons over de handel in menselijke embryo's. Ze worden gebruikt om lotions, crèmes en injecties te maken om vooral vrouwen te misleiden zodat ze gaan geloven dat zij kunnen verjongen en nieuwe charme en aantrekkelijkheid kunnen verkrijgen. Al heel lang worden drachtige dieren geslacht om het bijgeloof te bevorderen dat hun embryo's materiaal verschaffen dat schoonheid en glans aan de huid geeft. Ongetwijfeld is ervoor gezorgd dat het lekker ruikt en aantrekkelijk verpakt is. Nu zijn er ook menselijke embryo's op de markt. Stamcellen in menselijke embryo's, wordt nu gezegd, zijn superieur materiaal voor 'verjongingsinjecties' en embryonale therapie, omdat zij zich misschien beter aanpassen en veranderen in de juiste soort weefsel dan cellen die uit dierlijke embryo's gehaald worden.

Deze handel in embryo's stimuleert verschillende duistere praktijken. Er bestaat een ondoorzichtig systeem voor het transport van ingevroren embryo's naar landen waar ze bij de wet verboden zijn. Men zegt dat tegenwoordig de meeste ervan naar Rusland gaan, en dat elke foetus bijna 10.000 Amerikaanse dollars opbrengt. Artsen zonder scrupules willen geld verdienen door abortussen na de toegestane 12 weken zwangerschap uit te voeren, want hoe ouder de embryo's, hoe effectiever ze zouden zijn. Frauduleuze artsen zijn niet ongenegen te verklaren dat het om medische redenen noodza-

kelijk is dat de abortus in een laat stadium verricht wordt. Arme of hebzuchtige vrouwen zijn bereid te wachten en de abortus in een laat stadium te laten verrichten – allemaal voor geld. Waarschijnlijk weet geen van de cliënten in deze schoonheidsklinieken wat er bij hen ingespoten wordt; begerig naar bewonderende blikken riskeren zij dat er zieke cellen die dodelijke virussen in zich dragen, hun lichaam binnendringen. Mensen die cosmetica kopen weten ook meestal niet wat zij op hun gezicht smeren en welk bloedvergieten en onwettige operaties er toegepast worden bij het vervullen van hun door ijdelheid ingegeven wensen. Misschien kan het ze niet schelen.

Wij mogen niet verwachten dat een beer of een aap zich gedraagt op een andere manier dan een beer of een aap. Alles in de natuur lijkt, zelfs volgens een aantal biologen van naam, een vaag bewustzijn te hebben, misschien wel ingebouwd in de genen, over wat het zou moeten zijn. Daarom komt er alleen een duif uit een duiven-ei en een dennenboom uit een dennen-appel. Jammer genoeg blijft de mens niet onveranderlijk trouw aan zijn aard, waartoe zelfs de beer of de aap in staat is. De *mens* is vaak *onmenselijk*. Zowel de woorden ‘menselijk’ als ‘onmenselijk’ zijn ontstaan uit hetzelfde menselijk brein, hetgeen suggereert dat er inderdaad bewustzijn van enig onderscheid aanwezig is in zijn bewustzijn, maar dit blijft op de achtergrond.

Opzettelijke wreedheid, het genoegen scheppen in het lijden van anderen en allerlei soorten morele aberraties worden door veel mensen beschouwd als verwerpelijk en schandelijk. Toch worden er in de moderne wereld steeds nieuwe manieren uitgevonden om verval van de menselijke staat tot een mo-

reel verworven conditie, waarin noch de onschuld van het dier noch het mededogen van de menselijke natuur aanwezig is, teweeg te brengen.

Hoe diep kunnen mensen zinken? Een berichtje in *The New York Times* geeft wat mogelijkheden aan. Op internet is er een website waarop men kan jagen en schieten met afstandsbediening. Mensen in verafgelegen delen van de wereld hebben ingetekend en betalen om te jagen in luchtgekoeld comfort, ongehinderd door muskieten en vliegen, waarbij ze ontsnappen aan het ongemak van het reizen naar oerwouden en wildernissen. Met een muisklik kunnen ze een hert of een zebra het leven ontnemen en dit bekijken op het scherm voor zich. Een jachtgeweer ter plaatse, dat gericht is op een plaats waar het dier naartoe gelokt wordt, een schot en met de computermuis in zijn hand smaakt iemand het genoegen van bloedvergieten en van de hele spanning die hoort bij ‘jagen’!

Met deze geraffineerde en kunstmatige middelen om onze ijdelheid te bevredigen of ‘vermaak’ te bereiken, wil de zogenaamde wetenschap verder bewijzen dat veel van de gevarieerde schepsels van de natuur geen pijn voelen en er geen recht op hebben met vriendelijkheid en respect behandeld te worden. Krabben en kreeften worden levend in kokend water gegooid, en een ‘geleerde’ professor heeft zelfs verklaard dat levend gekookt worden hun welzijn niet in gevaar brengt! Dat wetenschappelijk onderzoek gedaan kan worden om van tevoren vastgestelde resultaten te bepalen is algemeen bekend geworden sinds reusachtige tabaksbedrijven knappe wetenschappers in dienst namen om door hun onderzoek te bewijzen dat tabak onscha-

delijk is. Op dezelfde manier vinden landen waar men de visserij belangrijk acht het gemakkelijk om onderzoekers in dienst te hebben die verklaren dat ongewervelden geen pijn voelen. Ze kronkelen en draaien misschien met hun lichaam, maar dat is maar een reflex en betekent niet dat ze pijn lijden!

Hoe kan iemand weten welke pijn of welk genot een ander ervaart? Degene die lijdt kan er misschien wel over praten, maar de luisteraar kan zich de pijn slechts voorstellen maar niet voelen.

Wanneer als het lijden levende wezens betreft die geen voor ons begrijpelijke

taal kunnen spreken, en als mensen te gevoelloos zijn om een poging te doen om te achterhalen wat die wezens voelen en tot uitdrukking brengen, dan kunnen de mensen zich wel van alles inbeelden, zelfs dat het welzijn van het dier verbonden is met zijn lijden.

Zijn er diepere diepten van verworping waartoe de slimme mens die genot en winst najaagt zich kan verlagen? Wat kunnen wij doen om deze neergang te kenteren?

Uit: *The Theosophist*, juni 2005
Vertaling: A.M.I.

Waar we ook kijken in de natuur,
zien we bewijzen van een
kunstzinnige uitbundigheid
die ver uitstijgt boven
de nuttige overlevingswaarde.

Raynor C. Johnson

De ethiek van compassie

– Wies Kuiper

De beide componenten van deze titel blijken niet een vanzelfsprekende combinatie te zijn. Het lijkt soms of medelijden altijd goed is, maar is dat wel zo? Medelijden ontstaat meestal in de astrale of lager mentale lichamen van de mens en zal vandaar ook meestal gevolgd worden door handelen, ook al bestaat die daad alleen maar uit iemand een arm om de schouder slaan. Wat medelijden volgens mij goed of niet goed maakt, is de gedachte achter de daden die je vanuit medelijden doet. En zelfs als er geen handeling uit medelijden voortkomt, dan nog is het voor het bewust worden in de persoonlijkheid belangrijk waar dit medelijden uit voortkomt.

Wies Kuiper is sinds april 2002 voorzitter van de TVN. Deze inleiding gaf zij in Finland op het congres van de Europese Federatie van de Theosophical Society in 2007.

Ik zal u twee voorbeelden geven, die allebei redelijk bekend zijn. Twee jongens komen thuis na een scoutingbijeenkomst. Hun moeder vraagt: ‘Hebben jullie je goede daad vandaag al gedaan?’ (waarschijnlijk had zij iets in gedachte wat ze hen wilde laten doen). De jongens antwoorden: ‘Ja zeker, we hebben een oude dame helpen oversteken’. Moeder zegt: ‘Nu, dat is ook niet al te moeilijk!’ De jongens antwoorden: ‘Jawel, want ze wilde niet.’ Een ander voorbeeld is uit de bijbel.

Een man had bij het begin van de dag arbeiders aangenomen om in zijn wijngaard te werken. Na drie uur neemt hij er nog een paar aan en later na zes en negen uur nog een paar. Als het tijd is om te gaan uitbetalen, roept de man eerst diegenen die het laatste zijn aangenomen en geeft hen het volle dagloon, enzovoort totdat hij bij de eersten is aangekomen. Die denken dat zij nu méér krijgen, maar dat is niet zo en zij morren. Dan zegt de man ‘Heb ik jullie iets misdaan? Dit was toch wat ik met jullie heb afgesproken? Of zijn jullie boos omdat ik goed ben?’ (Mattheus 20:1-15). U zult het met mij

eens zijn dat deze beide goede daden nogal discutabel zijn.

Waar vinden we nu een goede leidraad om ons te brengen naar werkelijk medelijden om een altruïstisch leven te leiden? Waarschijnlijk is die toetssteen in ons eigen hart aanwezig en het gezegde 'Wat gij niet wilt dat u geschiedt, doe dat ook een ander niet' kan helpend zijn. Zelf heb ik het gezocht in het boekje *Aan de Voeten van de Meester*. De eerste voorwaarde is het ontwikkelen van onderscheidingsvermogen, ook op dit gebied. Onderzoek jezelf: waar komt het gevoelde medelijden vandaan, en waar het verlangen om daarbij helpend te zijn? Komt dit vanuit de persoonlijkheid, bijvoorbeeld opdat anderen zien wat jij doet, waardoor jij een soort achting of respect gaat krijgen? Of doe je het om dankbaarheid te oogsten, wat dan weer een gevoel van afhankelijkheid kan geven van degene aan wie goed gedaan is, ten opzichte van de gever? Als je daar goed over nadenkt, dan doe je het dus voor jezelf, om achting en dankbaarheid te oogsten. Is het dan nog wel een goede daad? Komt die daad voort uit zuiver medelijden? Dit soort daden kan de eenheidsgedachte ernstig in de weg staan, maar het kan in je leven wel zorgen dat het je een goed gevoel geeft. Het verlangen om zo te blijven doorgaan en dat plezierige gevoel te behouden kan de drijfveer worden in je verdere leven. Dat kan op den duur helemaal onbewust gaan en je moet steeds opnieuw dat onderscheidingsvermogen inzetten, anders gaat het je leven beheersen en blijf je op deze manier bezig.

Ook herkennen we in onszelf vast wel de gedachte: wat naar voor hem of haar, gelukkig dat het mij niet overkomen is! Wie weet trouwens op de lan-

gere termijn of dat wat nu voor die ander naar is, in de toekomst juist een zegen kan zijn? We zijn vaak erg vlug met ons oordeel over dit soort dingen. Het kan zijn dat we helemaal niet, en nooit, weten waar we mee bezig zijn, omdat we geen weet hebben van het Plan dat ten grondslag ligt aan ons bestaan. Dit kan uitmonden in er eenvoudigweg 'zijn voor elkaar', een soort goed gedrag dat voortkomt uit liefde. Vanuit het blijvende beginsel in de mens waarin hij één is met alle mensen, zelfs één is met al wat leeft, dus ook met dieren, planten en mineralen, kan het zijn dat je een diep gevoelde behoefte hebt een deel van het karma te dragen.

Het tweede hoofdstuk in *Aan de Voeten van de Meester* gaat over begeerteloosheid. Ik heb het hierboven al genoemd. Begeerteloosheid in die zin dat we niet verlangen naar dankbaarheid, erkenning of achting die je door het doen van goede daden in de wereld kunt opbouwen. Dat is makkelijker gezegd dan gedaan, want de mensheid wil je dan op een voetstuk zetten en het enige wat je dan nog kunt is eraf vallen. Op zich is dat een goede, maar ook harde leerstoel. Maar begeerteloosheid gaat nog verder. Ook de begeerte naar persoonlijke bevrijding of een 'hogere plaats in de hemel' moet verre van ons staan, we zouden zover moeten komen dat die gedachte zelfs niet in ons opkomt. Uiteindelijk hopen wij dan dat deze vorm van ethiek leidt tot goed gedrag. Daarvoor worden een aantal zeer zinvolle aandachtspunten aangereikt, zoals: 1. zelfbeheersing in denken, 2. zelfbeheersing in handelen 3. verdraagzaamheid 4. blijmoedigheid 5. op een punt gerichtheid 6. vertrouwen (zie *Drie wegen, één pad*, UTVN blz. 209).

Ik wil het nu voornamelijk over de laatste vier hebben, de eerste zijn min of meer al even aan de orde geweest. Voor mij is blijmoedigheid heel belangrijk: een blijmoedigheid die voortkomt uit ons diepste wezen en die maakt dat we niet meer kwetsbaar zijn. Dat geeft een heel vrij gevoel. Eigenlijk komt dat neer op het weten dienaar of instrument te zijn in het plan dat evolutie heet.

Op één punt gerichtheid betekent dat niets ons kan afhouden van de weg naar het doel dat je voor ogen hebt, zozeer zelfs dat je je als het ware vereenzelvigd met dat pad en het als vanzelfsprekend volgt. Dit lukt alleen als aan de drie eerder genoemde voorwaarden, zowel zelfbeheersing van het denken alsook in het handelen is voldaan en er verdraagzaamheid is ontstaan vanuit de achtergrond van het weten dat alles zijn plaats en zijn nut heeft, ook al ben jij mogelijk dat stadium ontgroeid, of er nog niet aan toe. Vooral het voor jezelf erkennen van dit laatste is moeilijk. En dan vertrouwen, vertrouwen in onszelf, in onze hogere lichamen, de monade. Het goddelijke in ons. Als je dat eenmaal ervaren hebt, kun je daarin je vertrouwen stellen en zie je het in alles en allen.

Dat leidt ons dan als vanzelf naar het volgende hoofdstuk: Liefde. Al het voorgaande zou zonder liefde niet voldoende zijn. Maar liefde is een moeilijk begrip; het heeft te maken met de creatieve vermogens die ontluiken als het hoogste vermogen, de monade, atma gekleed in buddhi, zich in ons wil openbaren en wij als instrument van deze Wil mogen dienen. In het boekje

wordt het als volgt verwoord: *'Hij die op het Pad is bestaat niet voor zichzelf maar voor anderen; hij heeft zichzelf vergeten om hen te kunnen dienen. Hij is als een pen in Gods hand, waaruit zijn gedachte kan vloeien, en voor zichzelf hier beneden een uitdrukking kan vinden, hetgeen zonder pen onmogelijk zou zijn geweest. En tegelijkertijd is hij ook een levende vlam van vuur die over de wereld de goddelijke liefde uitstraalt waarvan zijn hart vervuld is. De wijsheid die je in staat stelt om te helpen, de wil die aan de wijsheid richting geeft, de liefde die de wil inspireert - dat zijn jouw vereisten. Wil, Wijsheid en Liefde zijn de drie aspecten van de Logos; en jullie die je willen opgeven om Hem te dienen, moeten deze aspecten in de wereld laten zien'* (zie *Drie wegen, één pad*, UTVN blz. 222).

Als wij allemaal in staat waren op deze manier compassie te hebben, dan was de kwestie van de ethiek hiervan niet meer aan de orde. Maar laten we ons realiseren dat wij allen onderweg zijn naar volmaaktheid en werken vanaf het stadium waar wij ons bevinden. Deze oefenschool is nodig en wij zullen daarbij fouten maken. Dit hoort bij het leerproces. Ook op het gebied van compassie, of misschien wel juist op het gebied van compassie. Zolang wij ons hiervan bewust zijn en bereid zijn elke keer opnieuw naar ons zelf te kijken, onderscheidingsvermogen te ontwikkelen, en ook begeerteloosheid, tolerant zijn voor onszelf en anderen en dan ook nog doorzettingsvermogen ontwikkelen in het oefenen van goed gedrag, dan zullen wij uiteindelijk kunnen handelen vanuit liefde.

Brahmavidya Ashrama, Adyar

– Annie Besant

Als we naar de wereld kijken, zoals wij theosofen dat doen, namelijk als een steeds toenemende ontplooiing van het goddelijk leven, waaraan het zijn oorsprong dankt, lijkt het mij tamelijk voor de hand liggen dat een bestudeerder van de goddelijke wijsheid in staat zou moeten zijn voor een groot deel de resultaten die door deskundigen verkregen zijn, bijeen te voegen. Enkele leden van de Theosophical Society (T.S.) die zich toegelegd hebben op een studie van de manieren waarop dat bijeen voegen bereikt kan worden, zouden de hele wereld een dienst van haast onschatbare waarde kunnen bewijzen.

Dit artikel is een herdruk uit *The Theosophist* van mei 1926.

De kennis van Brahman waarnaar gezocht wordt in zo'n ashrama als deze is bedoeld om een glimp op te vangen van het goddelijk plan, en door die glimp in staat te zijn het hele veld van de ontplooiing van goddelijkheid, in iedere afdeling van het leven in ieder stadium dat we zien in onze wereld, te belichten. Men kan zich bestudeerders voorstellen op een veel hoger niveau die als hun gespreksonderwerp niet alleen een bepaalde wereld hebben, maar een keten van werelden of een heel systeem, en met steeds verder uitdijende kennis die steeds grotere gebieden van een onmetelijke manifestatie omvat. Wij kunnen ons voorstellen dat wij dit beginnen te doen in het hart van de TS, waarbij wij niet alleen, zoals we zo uitgebreid gedaan hebben, technische religie in haar diverse vormen bestuderen, maar elk gebied van het leven theosofiseren, hetgeen betekent het licht van de goddelijke wijsheid werpen op alle aspecten van manifestatie binnen wat de logici noemen 'het universum van het logisch denken'.

De studenten van de brahmaidya ontwikkelen die hogere eigenschap die beter in staat is de dingen van binnen uit te bestuderen dan van buitenaf sneller dan in de gewone loop van de natuur. Ik bedoel niet dat u de uiterlijke studie moet opgeven, maar vanuit de studie van het uiterlijke gaat u verder met het beoefenen van de eigenschap van het bijeenbrengen, die het speciale voorrecht is van dat stadium van evolutie waarin wij alles bestuderen van binnenuit.

Een ontwikkeling die naar één kant neigt neigt ertoe steeds eenzijdiger te worden. Wij hebben dat in evenwicht brengen van eigenschappen nodig, dat 'naar binnen kijken' wat wij intuïtie noemen, hetgeen betekent dat we de levenskracht herkennen die zich ontplooit met piepkleine verschillen in elk soort verschijnsel.

Die eigenschap is latent in de meeste mensen. De ontwikkeling ervan wordt nagestreefd door de studiemethode van de ashrama en wordt gestimuleerd door de sfeer waarin u hier in Adyar woont. Wanneer u dat werk hier gedaan hebt, zou u dat met u mee moeten nemen naar uw diverse landen van herkomst, en overal ter wereld kleine brahmaidya ashrama's opzetten.

Het was een deel van de oorspronkelijke bedoeling van de ashrama dat hij mensen zou uitzenden die de theosofie zouden aanbieden aan de uiterlijke wereld in een zodanig licht dat er intellectueel en moreel respect voor zou ontstaan. Wij hebben sprekers gehad in de TS bij wie devotie de overhand kreeg op kennis en die vaak onmogelijke aannames deden vanwege het gebrek aan de kennis die meestal verkregen wordt door langdurig onderwijs. Dit is een moeilijkheid in de beginstadia van alle bewegingen. Mensen

die in staat zijn de betekenis ervan te vatten worden er sterk door aangetrokken en zij willen vanzelfsprekend met degenen om hen heen delen wat zij zo waardevol hebben gevonden. Maar ze dienen te bedenken dat zij uitgaan in een wereld vol hoogopgeleide mensen die heel snel hiaten en vergissingen zullen zien door de nauwgezette opleidingsvorm die te vinden is in alle beschaafde landen.

Dat idee van het opleiden van sprekers werd overschaduwd door de ontwikkelingen van het werk van de ashrama. Het zal, hoop ik, uiteindelijk vele goed opgeleide sprekers opleveren, en hen ook uitzenden vol van de geest van toewijding aan een hoog ideaal dat het denkvermogen verlicht alsook het hart verwarmt. In de Upanishad staat dat het Zelf niet bereikt kan worden door kennis, noch door devotie. Als de Upanishad daar ophield zouden we ons misschien hopeloos voelen, maar zij eindigt met te zeggen dat het Zelf bereikt kan worden door kennis, gepaard aan devotie, en dit is eigenlijk waar we naar streven in de Asrama.

Een zekere hoeveelheid kennis wordt gevraagd van diegenen die hier komen studeren. Zij moeten opgeleid zijn in de gewone zin van het woord. Het heeft geen zin dat iemand aan de ashrama komt studeren die niet tamelijk vertrouwd is met het algemene kennispeil dat geboden wordt aan de hogere opleidingen van het land waar de toekomstige student vandaan komt. Er wordt een redelijke kennis van de algemene literatuur over de te bestuderen onderwerpen verondersteld. De waarde van de voordrachten hangt samen met het feit dat zij een brede lichtstraal werpen over de massa details en alle onderliggende verbanden aantonen. De studie begint in de ho-

gere regionen, waar het leven gezien wordt in zijn eenheid, en biedt dan een classificatie van de kanalen waarin het leven in diversiteit uitvloeit. Het lijkt misschien een hopeloze taak om met de massa details om te gaan, zelfs maar volgens één bepaalde lijn. Maar als u bovenaan begint, kunt u naar beneden werken naar het bijna oneindige aantal verschijnselen en daardoorheen een gouden draad volgen die als gids fungeert en die eindigt in elk speciaal verschijnsel na talloze onderverdelingen.

Zij die hun eigen onderzoek kunnen doen in de diepten van hun eigen geest merken dat zij een leidraad hebben gekregen die hen tot gids dient op elk willekeurig gebied van het menselijk leven.

Iets te bereiken van de houding van de *para vidya*, de hoogste wetenschap, betekent dat je het vermogen verwerft om licht te werpen op het geheel van de *apara vidya*, de dingen die door één persoon aan een ander geleerd kunnen worden. Zij die hun eigen onderzoek kunnen doen in de diepten van hun eigen geest merken dat zij een leidraad hebben gekregen die hen tot gids dient op elk willekeurig gebied van het menselijk leven. De *apara vidya* (of lagere kennis) kan onderwezen worden, maar de *para vidya* is de kennis van Dat waardoor alle dingen gekend worden. Verwerf een beetje van die hogere kennis en u hebt de leidraad tot het doolhof van kennis dat in de vroege dagen van de Grote Mysteriën bereikt kon worden vanaf het stoffelijke niveau.

Het is een pregnant feit dat de verscheidene wetenschappen begonnen

met bepaalde studies, die Europa vanwege onvoldoende kennis verwierp, maar die nu langzamerhand terugkomen. Ze begonnen met astrologie en werkten door naar astronomie, met alchemie en werkten door naar scheikunde.

Bij uw studie in de brahmavidya ashrama hebt u altijd die lamp van de *para vidya* in uw hand. U hebt de brahmavidya afgezocht langs haar beide lijnen, maar u hebt nooit het hoogste losgelaten, waarvan slechts weinig kennis al het lagere verlicht.

Wanneer u terug bent in uw eigen land is het één van de plichten van de oudere studenten om veelbelovende studenten te vinden, en hen iets te vertellen over de waarde van het hierheen komen, indien mogelijk voor twee sessies. Zij die de speciale waarde van het werk van de ashrama beseffen, zouden de kennis ervan aan anderen moeten uitdragen... Wij moeten niet alleen aan de theosofie denken als een individuele zoektocht naar God, of als een verzameling van bepaalde leerstellingen die u in alle religies vindt, maar als inspiratie en licht. Ik heb lang geleden de bereidheid gezien waarmee theosofen een centraal idee halen uit een verzameling details. Zij lijken een grotere mate van open denkvermogen te hebben dan de doorsnee goed opgeleide persoon, de bereidheid een nieuw denkbeeld en de invloed ervan op andere ideeën te erkennen.

De doorsnee mens maakt zich een deel van een idee eigen, denkt dat het fragment het geheel is, en wordt controversieel. Wij zouden sprekers en schrijvers moeten uitzenden om les te geven op een niet-controversiële manier; niet door kritiek te hebben op de mening van anderen, maar door zoveel van de waarheid te vertellen als zij

kunnen bevatten en deze achterlaten om haar eigen natuurlijke effect te hebben op het denkvermogen van hen die niet eerder kennis gezien hebben als één geheel. De wereld zoals wij die kennen is een puzzel. Misschien krijgt u twee stukjes die u doen wanhopen of u een derde stukje vindt dat erbij past, maar onderzoek zal vaak naar het derde stukje leiden. Een van de resultaten van de studie in de brahmaidya ashrama zou moeten zijn het open denkvermogen dat een waarheid die iemand anders heeft, erkent, niet als lijnrecht in tegenspraak met uw eigen waarheid, maar als complementair aan

alle andere waarheden. De schijnbare hiaten bestaan in onze onwetendheid. Men wordt steeds zekerder van dat grote feit naarmate men meer kennis krijgt bij het omhoog stijgen. Men neigt steeds minder tot controverse en meer tot het spreken over de waarheid die wij hebben, zo sympathiek als wij kunnen, waarbij wij de punten naar voren brengen die we gemeen hebben met anderen en deze punten algemeen maken ter verdere vooruitgang naar de ultieme waarheid.

Uit: *The Theosophist*, juni 2005
Vertaling: A.M.I.

Er is in ieder van ons, in ons diepste wezen,
een krachtige aspiratie naar het spirituele aanwezig,
maar er zijn ook altijd talrijke verlangens
die geheel en al in strijd zijn met
en schijnbaar tegengesteld aan deze aspiratie,
aan dit Verlangen. Als we deze verlangens ontkennen,
als we ze niet willen zien, als we een moreel oordeel
over hen vellen, blijven ze hangen in ons onbewuste
en verhinderen ze ons de geringste vooruitgang te maken
op het spirituele pad.

Daniëlle Audoin

De diepere dimensie van yoga (deel II)

– Mary Anderson

Er is een heel belangrijke vorm van yoga die we slechts terloops genoemd hebben: raja yoga, de Koninklijke yoga, ook wel bekend als de yoga van wil.

Er zijn zes darsana's in de Indiase filosofie, zes filosofieën of systemen of manieren om naar het leven te kijken. Yoga is er één van. De drie meest bekende zijn, de Samkya, de Vedanta en de Yoga filosofieën. Samkya gaat over het verschijnen van de kosmos uit geest en materie en is dualistisch. Vedanta – vooral advaita vedanta – richt zich op de eenheid van al het bestaande. Yoga is de filosofie van de wil of van eenwording. Dit is raja yoga, de koninklijke yoga.

En nu hebben we de beschikking over een fundamentele tekst: de *Yoga-Sutras* van Patanjali, hoewel Patanjali alleen samenvatte wat mondeling al eeuwen voor zijn tijd onderwezen was. (Zie: *De Yoga-Sutras van Patanjali* door dr. I.K. Taimni, uitgave UTVN)

De *Yoga-Sutras* (*sutra* = vers) beginnen met een definitie van yoga – niet een metafysische, maar een praktische definitie – die echter, hoewel praktisch, niet gemakkelijk toe te passen is.

'*Yoga is het stilzetten van de wijzigingen van het denken*', dat betekent, yoga

is het kalmeren van de wervelingen van onze gedachten en gevoelens.

Wanneer we onszelf gadeslaan, dan realiseren we ons dat onze gedachten en onze wensen, onze herinneringen en onze fantasieën elkaar in een wilde dans achterna zitten. Maar wanneer deze psychische golven tot rust komen, wordt er gezegd dat we in onze eigen ware aard leven. Dan zijn we dus geworden wat we zijn. Onze problemen zijn opgelost! Maar het is niet zo eenvoudig, wanneer we het gaan proberen! Het denken wordt voortdurend afgeleid.

Wat helpt ons in deze situatie? Patanjali zegt: *voortdurende oefening en onthechting* (1.12). Als we aan veel dingen gehecht zijn, denken we er voortdurend aan. Om deze neiging van het denken onder controle te krijgen, is er een andere voortreffelijke hulp om zich te concentreren voor hen die religieus ingesteld zijn, namelijk *toewijding tot God* (1.23). We houden ervan om te denken aan dat wat we liefhebben.

Raja yoga wordt de yoga met de acht ledematen genoemd. Deze yoga heeft acht onderdelen. De eerste vijf onderdelen staan bekend als voorbereidende yoga of uiterlijke yoga (*bahiranga yoga*). Hun doel is de afleidingen waaronder wij lijden, die de stormen in de golven van onze psyche scheppen, te verzwakken.

Laten we ons een gebouw voorstellen: het 'raja yoga-gebouw of het 'huis van yoga'. De eerste twee onderdelen van yoga vormen de fundering van het gebouw. Zij staan bekend als *yama* en *niyama*. Zij zijn ethisch en zedelijk van aard. Het eerste onderdeel, *yama*, bestaat uit vijf onthoudingen en kan verleken worden met de voorbereiding of het schoonmaken van de grond, zor-

gen dat het afval van de bouwplaats verwijderd wordt. *Yama* bestaat uit het zich onthouden van geweld (*ahimsa*), leugens (*satya*), diefstal (*asteya*), onkuisheid (*brahmacharya*) en hebzucht (*aparigraha*).

Natuurlijk mogen we zeggen 'Maar ik ben niet gewelddadig', 'Ik steel niet' enz. Maar doen we deze dingen misschien in gedachten? Hebben we gewelddadige gedachten? Worden we boos? Verlangen we iets dat niet aan ons toebehoort? Wij zijn geen seksmaniakken. Maar hebben we soms geen seksuele gedachten? Twee zenmonniken moesten op één van hun zwerftochten een rivier bij een fort oversteken. Een jonge vrouw wilde ook de rivier oversteken, maar hij was te diep voor haar en ze was radeloos. De oudere monnik pakte haar op en droeg haar naar de andere oever. De jonge monnik was geschokt en een tijd lang zei hij geen woord. Toen vroeg hij de oudere monnik: 'Hoe kon jij, een monnik, een vrouw aanraken?' De oudere monnik antwoordde: 'Beste broeder, ik zette haar aan de andere kant van de rivier neer, maar jij draagt haar nog steeds!'

De *yama's* worden ook positief uitgedrukt, zoals zachtmoedigheid, waarheidslievendheid, eerlijkheid, gematigdheid en vrijgevigheid.

Het tweede onderdeel van yoga is *niyama* of zelfdiscipline. Nadat we enigszins de bouwplaats opgeruimd hebben door *yama*, beginnen we nu, met *niyama*, de fundering van het 'huis van yoga' te bouwen.

De *niyama's* zijn: zuiverheid (*sau-cha*), tevredenheid (*samtosha*), zelfdiscipline (*tapas*), zelfstudie (*svadhyaya*) en toewijding tot God (*ishvara-pranidhana*).

De eerste twee onderdelen zijn dus ethisch en zedelijk van aard, zij hebben te maken met het juiste gedrag in het dagelijks leven. Hun doel is om ons te bevrijden van afleidingen die voortkomen uit onze persoonlijke wensen, onze zelfzuchtigheid. Het is verbazingwekkend dat er zogenaamde yogasystemen bestaan die niet vasthouden aan het belang van ethiek en zedelijkheid. Zulke systemen kunnen niet leiden tot het doel van eenheid. Hun streven is ook niet eenheid, maar eerder bijvoorbeeld het verkrijgen van psychische vermogens. Als we echter geen stevige funderingen bouwen, kan ons 'huis van yoga' instorten. Dat doet ons denken aan de parabel uit de bijbel van de man die zijn huis bouwde op een rots en de man die zijn huis bouwde op zand.

De eerste en tweede onderdelen van raja yoga zijn zedelijk en ethisch en de derde, vierde en vijfde onderdelen kunnen technisch genoemd worden.: zij dienen om de muren van ons huis van Yoga te bouwen, om ons te beschermen tegen verstoringen van buiten, net zoals ramen en deuren alleen diegene binnen laten die we willen binnen laten.

Het derde onderdeel van yoga is *asana* – het trainen van het lichaam – en heeft te maken met wat we in het westen tegenwoordig (en vaak in India) yoga of hatha yoga noemen. De *asana's* dienen om iemand te bevrijden van de afleidingen die van het lichaam komen, bijvoorbeeld van de zenuwen. Wat vanuit dit gezichtspunt nodig is, is gewoon een lichaamshouding die gemakkelijk en stevig is en oefeningen die leiden tot zo'n houding, zodat we het lichaam kunnen vergeten, zodat het rustig is, maar niet in slaap valt. De muren van ons huis zouden dus sterk

moeten zijn en we zouden er comfortabel in moeten kunnen leven.

Het vierde onderdeel is *pranayama*, hetgeen te maken heeft met ademen. Hier openen we de ramen van ons huis, om op de juiste wijze adem te kunnen halen. Er bestaan overdreven ademhalingsoefeningen die kunnen leiden tot psychische vermogens. Als we daaraan toegeven openen wij de ramen van ons huis om een cycloon binnen te laten! Maar wat vanuit de zienswijze van raja yoga nodig is, is gewoon regelmatig en diep ademen. Het doel van *pranayama* is om ons te bevrijden van verwarringen die door het ademen veroorzaakt worden: bijvoorbeeld het voorkomen dat onze ademhaling te snel gaat of dat we vergeten adem te halen.

Het vijfde onderdeel van raja yoga is het terugtrekken van de zintuigen (*pratyahara*), zoals een schildpad zijn ledematen terugtrekt binnen zijn pantser. Het doel van *pratyahara* is ons te bevrijden van afleidingen die voortkomen uit indrukken van de zintuigen, dat wil zeggen van wat buiten is en ons door de zintuigen wordt overgebracht. De deuren van ons huis zouden *pratyahara* kunnen symboliseren.

Nu gaan wij het dak van ons 'huis van yog'a bouwen, de apotheose: de drie laatste onderdelen van raja yoga: *antaranga*, de innerlijke yoga, *samyama*, die bestaat uit *dharana* (concentratie), *dhyana* (contemplatie) en *samadhi* (eenwording).

Dharana of concentratie wordt als volgt beschreven: 'Concentratie is het vasthouden van het denken binnen een begrensde, mentale ruimte (het object van de concentratie)' (III.1.)

Wat staat concentratie in de weg? Klaarblijkelijk verstoringen en afleidingen die veroorzaakt worden door

de emoties, onze wensen, het lichaam en de voorwerpen in de wereld om ons heen die door de zintuigen overgebracht worden. Deze verstoringen zijn door de eerste vijf ledematen van de achtvoudige yoga verwijderd.

Contemplatie (schouwen) wordt gedefinieerd als: ‘*de ononderbroken stroom (van denken) gericht op het (voor de meditatie gekozen) object.*’ (III.2.) In de concentratie zijn er van tijd tot tijd verstoringen. In de contemplatie zijn er geen verstoringen meer.

Samadhi, het achtste en laatste onderdeel van yoga is ‘*contemplatie wanneer er alleen nog maar bewustzijn is van het object der meditatie en niet van zichzelf (namelijk van het denken)*’ (III.3). Normale waarneming houdt drie componenten in: de waarnemer, wat de waarnemer waarneemt en de handeling van het waarnemen. Deze worden in de grammatica uitgedrukt als onderwerp, lijdend voorwerp en werkwoord. In *samadhi* zijn deze drie één. Wij verhinderen dan niet langer onze waarneming, wij staan niet langer in ons eigen licht. Dit is volmaakte waarneming, volmaakte kennis: één zijn met de essentie van het voorwerp van onze kennis. En aangezien alles in zijn essentie, in zijn essentiële aard één is, betekent dit: één zijn met alles.

Nu hebben we het dak van ons huis bereikt. Laten we ons een plat dak voorstellen, waarop we kunnen staan in het zonlicht en genieten van een onbelemmerd uitzicht naar alle kanten, waarbij wij alles in één keer in ons opnemen. Wanneer we op de grond lopen, zien we misschien een dorp, velden, een bos – het een na het ander. Vanaf de bergtop of vanuit een vliegtuig zien we alles in één keer.

In *samadhi* zijn we dus één met iedereen, met alle dingen. En dan is ‘*de ziener gevestigd in zijn eigen, essentiële en fundamentele aard.*’ (I.3)

Er moet op gewezen worden dat, hoewel de acht onderdelen van yoga in een bepaalde volgorde worden genoemd, dit niet betekent, dat we geen enkele ervan moeten of kunnen oefenen – voor zover we dat kunnen – totdat we een volmaakte beheersing over de vorige onderdelen hebben. Anders zullen we vele levens werken aan *yama/niyama*. Al zijn we onvolmaakt in *yama* en *niyama*, we kunnen toch enigermate bijvoorbeeld *asana*'s, concentratie enzovoort oefenen. Maar we zullen in ieder stadium pas volmaaktheid bereiken nadat we een zeker minimum aan bekwaamheid bereikt hebben in de voorafgaande stadia.

Laten we tenslotte wat meer definities van yoga overwegen:

Yoga is het systeem van oefening dat een mens tot eenwording met de werkelijkheid brengt. (Christmas Humphreys)

Yoga is de wetenschap van het verwijderen van de psychologische obstakels die de mens ervan weerhouden zijn ware aard en het doel van zijn bestaan te begrijpen. (E. Gardner)

Yoga is vaardigheid in het handelen. (Bhagavad Gita, II, 50)

Yoga is leven en dood. (Katha Upanishad)

Yoga is dus een nieuw begin, de ontdekking van een nieuwe dimensie. De phoenix rijst op uit de as. ‘*Als de graankorrel niet in de aarde valt en sterft, blijft hij alleen: maar als hij sterft, brengt hij veel vrucht voort*’ (Joh. 12:24).

Uit: *The Theosophist*, september 2004
Vertaling: EKB

Het individu, de maatschappij en transformatie

– P. Krishna

Alvorens te beginnen met het onderwerp van mijn lezing, zou ik een paar minuten willen gebruiken om me af te vragen wat we precies bedoelen met het verkennen van de leringen van J. Krishnamurti.

Dit artikel is de eerste lezing uit een serie lezingen gehouden door professor P. Krishna op het ITC in Naarden in maart 2005. De lezingenserie heeft als thema 'Verkenningen met betrekking tot de leringen van J. Krishnamurti'.

Krishnaji maakte ons duidelijk dat waarheid staat voor het onbekende, en we proberen het te verkennen of te ontdekken door middel van het denken, wat een beperkt instrument is omdat het verbonden is met het verleden. Het ontstaat door herinnering, het maakt gebruik van taal, wat ook herinnering is en hoewel het een machtig instrument is om onderling met elkaar te communiceren, heeft het deze beperking dat het niet echt kan ontdekken wat de waarheid is, omdat het verbonden is met het bekende. In feite is het het belangrijkste instrument om onze waarnemingen te kleuren. Bijvoorbeeld, ik werd in India opgevoed als hindoe en dus conditioneert die achtergrond mijn smaak en mijn denken. Jullie werden opgevoed in het westen, waarschijnlijk als christenen en jullie gedachten en smaak zijn geconditioneerd door jullie verleden, wat zuiver toevallig bepaald wordt door waar iemand geboren is. Als we gehecht zijn aan onze bepaalde conditionering, dan scheidt dat verdeeldheid

tussen ons, omdat ik de werkelijkheid waarneem door de sluier van mijn conditionering: jullie nemen haar waar door de sluier van jullie conditionering en die conditioneringen zijn verschillend. Onze gedachten verschillen, onze kennis verschilt, de waarden die we door onze opvoeding hebben verworven hebben kunnen verschillen; daardoor zullen onze reacties waarschijnlijk ook verschillen. Aangezien het denken ontstaat als reactie van de herinnering, is het daarom ook het voorname instrument voor het kleuren van onze waarnemingen. Dus enerzijds gebruiken we het denken om met elkaar te communiceren en ook om te verkennen, te ontdekken wat werkelijkheid kan zijn, wat de waarheid kan zijn; anderzijds is dit instrument zelf een factor die kleuring geeft. Als we eraan gehecht zijn en ons niet bewust zijn van de beperkingen ervan, dan wordt het een factor die verdeeldheid tussen ons zal veroorzaken.

Krishnamurti zei: "Accepteer niet zomaar alles wat ik je vertel."

Het heeft geen waarde om zomaar een of andere bewering aan te nemen of te verwerpen.

Daarom zei Krishnamurti, "Accepteer niet zomaar alles wat ik je vertel." Het heeft geen waarde om zomaar een of andere bewering aan te nemen of te verwerpen. Dit zijn twee tegengestelde maar even onbegrijpelijke reacties op een bewering. Omdat, als ik luister naar wat jij zegt of wat een of ander boek zegt en ik het ermee eens ben, dat niets anders betekent dan dat het is wat ik zelf al als mijn herinnering be- waar. En wat het zegt komt overeen

met de mening die ik al heb. Als ik het er niet mee eens ben en het daarom verwerp, dan komt het niet eens in mijn bewustzijn binnen. Het betekent slechts dat het iets uitdrukt dat tegengesteld is aan datgene waaraan ik al vasthoud. In beide gevallen verandert er niets in mij en er vindt geen leren plaats. Als dus zowel instemming en verwerping onintelligente reacties zijn op een bewering, wat is dan een intelligente reactie? Kunnen we ernaar luisteren, zonder het eens of oneens te zijn en ons afvragen wat mijn vriend mij probeert duidelijk te maken? De taal en de reactie zijn slechts de vorm. Zodra ik eenmaal de betekenis heb gevat die uitgedrukt wordt, dan moet ik vervolgens ook de vraag stellen: is dit waar? En die vraag niet snel beantwoorden, omdat we, wanneer we snel antwoorden, antwoorden vanuit onze herinnering. In plaats van snel te antwoorden, moeten we bij die vraag blijven en zeggen, wel, mijn vriend heeft dit gesteld en ik wil erachter komen of dat waar is. En om erachter te komen ga ik niet terug naar mijn eigen kennis, naar mijn eigen geheugen, om dat te beslissen. Ik gebruik observatie, ik schenk aandacht. Ik kijk rond in mijn eigen leven, ik sla mijn bewustzijn gade. Ik let op wat er gebeurt, zowel binnenin mij als buiten mezelf, met deze vraag in gedachte, om erachter te komen of het waar is.

We hebben naast het denken nog een instrument, namelijk bewustzijn, observatie en aandacht, dat vrij is van de kleuring van het denken. Het kan zich bewust zijn van het denkproces zelf. Het kan zich bewust zijn van de beperkingen zowel als van de mogelijkheden van het denken. Dus het kan gebruik maken van het denken zonder zich ermee te vereenzelvigen. Dit vermogen

tot waarneming zonder vereenzelviging noemde hij passief gewaar-zijn. Passief, omdat als je actief probeert iets te doen aan wat je ziet, het dan een denkproces wordt, aangezien het denken het instrument is van de wil. Maar als ik niet probeer iets te doen, maar slechts passief gadesla, dan gehoorzaamt het denken en gebruik ik het vermogen om gewaar te zijn, te observeren en aandacht te geven. Dit zijn vermogens van ons bewustzijn die niet gebaseerd zijn op het denken en daarom niet beïnvloed worden door conditioneringen. Dat is dus voor mij het belang van het verkennen van Krishnamurti's leringen. We kunnen de vraag van hem overnemen, maar het verkennen moet van onszelf komen.

In zekere zin zou je kunnen zeggen dat Krishnamurti's leringen geen inhoud hebben. Het is geen ideeënstelsel; het is geen verzameling conclusies. Het is geen wetenschappelijk stelsel, dat je kunt leren of dat je van de een naar de ander kunt overbrengen. Het is slechts een wijze van benaderen en hij zegt tegen ons: ik kan je de waarheid niet geven, maar je kunt er zelf achter komen; je kunt het voor jezelf ontdekken. Wees je bewust van je eigen gedachten, wantrouw ze, stel ze ter discussie, en pas op voor hun beperkingen. En door zo te verkennen, waarbij je de waarheid als onbekende gesteld hebt, is er de mogelijkheid dat de waarheid zich aan ons denken onthult. En dat is een tamelijk mysterieus proces. We weten niet echt; hoe kunnen we verklaren hoe de waarheid in ons denken binnenkomt? Als het het onbekende is, dan is er geen proces, er is geen systeem waardoor het onbekende kan worden aangeboord. En toch is

het mogelijk. Het gebeurt binnenin ons bewustzijn.

Zelfs de grote wetenschappelijke ontdekkingen worden zo gedaan. Mensen stellen een vraag, die ontstaat vanuit hun analyse, vanuit hun denken, vanuit observaties uit het verleden, enzovoort. Maar zij kunnen er geen antwoord op geven vanuit het verleden. Dus onderzoeken ze, observeren ze, en op een of andere wijze wordt in een flits iets nieuws, dat voorheen niet bekend was, aan het denken onthuld. Krishnaji noemde dat een inzicht. We kunnen inzicht niet bewust creëren, omdat bij elke vorm van overleg denken betrokken is; alle paden, alle systemen worden door het denken gemaakt, en het denken is niet het instrument voor bewustzijn. En toch is er een begrijpen, anders dan het verstandelijk begrijpen. Je kunt het misschien de intelligentie van de natuur noemen; je mag het ook de universele intelligentie noemen. Het is werkzaam in ons lichaam. Het is de orde die de hele cosmos doordringt en wij maken deel uit van die orde en daarom kan het ook in ons werkzaam zijn.

Er is een begrijpen, anders dan het verstandelijk begrijpen. Je kunt het misschien de intelligentie van de natuur noemen; je mag het ook de universele intelligentie noemen.

Maar als we zo vervuld zijn van onze eigen gedachten en zozeer op de intelligentie, op de vaardigheid van onze gedachten steunen, dan blokkeren we de mogelijkheid dat er iets totaal nieuws in ons wezen kan komen. Ik kan niet bewust tot de waarheid komen, maar ik kan er wel een blokkade

voor opwerpen en het is mijn verantwoordelijkheid er geen blokkade voor op te werpen door me bewust te blijven van de beperkingen van mijn eigen denkprocessen.

**Als we ons bevrijden van onze
conditioneringen en er niet
aan vast blijven houden,
kunnen wij samen verkenningen doen
naar deze waarheid waarvan we
niet weten wat zij is.**

We zullen dus in deze lezingencyclus gebruik maken van het denken en van de kennis en de taal om met elkaar te communiceren, maar deze bijeenkomst heeft niet ten doel om nieuwe gedachten te ontwikkelen, nieuwe ideeën, nieuwe kennis, maar veeleer om verder te gaan dan het denken, verder te gaan dan woorden of kennis en tot een waarneming te komen, tot een diepere waarneming van de waarheid. Ons bewustzijn heeft dit vermogen, mits we het werkzaam laten zijn binnenin ons en het denken kan het niet helemaal blokkeren als we ons bewust blijven van de beperkingen van het denken. Dat is wat volgens mij het verkennen van de leringen van J. Krishnamurti inhoudt. De leringen zijn niet een kennisstelsel; zij zijn geen ideeënstelsel en zouden daartoe ook niet moeten worden gereduceerd. In een dialoog met studenten in Brockwood, die je ook nu nog op video kunt zien, maakte hij de studenten duidelijk dat de leringen van Boeddha en van Jezus Christus voor jou een illusie zijn, omdat je de waarheid ervan niet voor jezelf ontdekt hebt. Eén van de studenten vroeg hem: “Meneer, zijn uw woorden ook niet illusoir voor ons?” En hij zei, “Ja, wel

als je ze zomaar aanneemt!” Als je zomaar aanneemt wat iemand zegt, wordt het een illusie omdat je het gewoon maar aanneemt op gezag van die persoon en je iets niet voor jezelf ontdekt hebt. Maar als je onderzoekt, dan zeg je, en dit is wat Krishnamurti ook zegt: ik weet niet wat het betekent en ik weet niet wat de waarheid van dit alles is. Dan moet je namelijk zelf op onderzoek uit. Alles zomaar aanneemen, en zeggen dat hij een groot man was, enzovoort, heeft geen waarde. Autoriteit heeft geen plaats in deze verkenning. Autoriteit heeft waarde als het gaat om kennis, omdat er dan sprake is van iemand die meer kennis heeft, die hij aan iemand met minder kennis kan overdragen. Maar bij het zoeken naar waarheid heeft autoriteit geen waarde. Dit komt omdat de autoriteit me wel een idee kan geven, me een vraag kan aanreiken, maar me geen waarneming van de waarheid kan verschaffen. Dat is de reden waarom Krishnaji de rol van goeroe afwees. Een goeroe kan je misschien inspireren. Hij kan je misschien zelfs een bepaalde richting op sturen, maar hij kan je niet de waarheid onthullen. Je moet een licht voor jezelf zijn. Dat is wat Boeddha ook zei en Krishnaji wees daarop in zijn leringen.

Dus in deze geest komen we deze week bij elkaar, om voor onszelf en voor elkaar de diepere waarheden over het leven en over onszelf te onderzoeken. De waarheid verschilt niet voor ieder van ons, hoewel onze conditionering verschillend kan zijn. Daarom kunnen wij, als we ons bevrijden van onze conditioneringen en er niet aan vast blijven houden, samen verkenningen doen naar deze waarheid waarvan we niet weten wat zij is. Ons ervan bewust te zijn dat we niet weten wat de

waarheid is, is echte nederigheid. Deze zoektocht moet met grote nederigheid ondernomen worden, met grote omzichtigheid en met zijn allen weten we dat we niet weten. Maar als we vast blijven houden aan wat ieder van ons weet, dan zal dat ons verdeeldheid brengen. In die geest, van het houden van een dialoog als vrienden, gaan we vragen verkennen die door Krishnamurti zijn opgeworpen. De waarde van deze leringen zit hem in de vragen die hij opwierp, die hij ons stelde. Zijn antwoorden zijn niet belangrijk, omdat je het antwoord niet van iemand anders kunt krijgen. Als dat wel het geval is wordt het niet meer dan een intellectueel antwoord. En als we alle antwoorden die door Krishnamurti gegeven zijn accepteren, dan hebben we alleen een Krishnamurti-conditionering en Krishnamurti heeft het niet over conditionering, maar juist over hoe je jezelf moet bevrijden van conditionering. De antwoorden zijn dus niet belangrijk, maar hij zei dat de vraag een juweel is. En als je hem niet beantwoordt, omdat je leeft met fundamentele vragen, met diepe vragen, dan begint, doordat je zulke vragen verkent, doordat je leeft met vragen liever dan met conclusies en meningen in je denken, dan begint de waarheid zichzelf te onthullen en zo groeien we in wijsheid. Door zulke passieve zelfobservatie kunnen we leren wat waar en wat niet waar is. En dat is ook de essentie van theosofie, omdat theosofie letterlijk goddelijke wijsheid betekent. Goddelijke wijsheid is niet de wijsheid die door het menselijke denken gecreëerd wordt. Het is goddelijke betekenis die niet door de mens bedacht wordt. Het maakt deel uit van de natuur; het maakt deel uit van de werkelijkheid. Het is de waarheid. Zij be-

staat niet in een denken dat vervuld is van illusies. En daarom moet men, om goddelijke wijsheid te bereiken, ontdekken wat de waarheid is. En dat is het motto van de Theosophical Society (T.S.). Het stelt dat waarheid hoger is dan welke religie ook, omdat religies door mensen gemaakt zijn. Zij geven wegen aan, zij schenken geloofsovertuigingen, zij geven denkbeelden, die allemaal gedachteprocessen zijn, en de waarheid is iets dat buiten dat bereik ligt. De stichters van de T.S. erkennen dus dat er iets is wat verder reikt dan het denken, namelijk de waarheid, en dat verschillende religies slechts pogingen zijn om tot diezelfde waarheid te komen. En daarom zeiden ze dat waarheid de hoogste religie is. En het is in deze zoektocht naar waarheid dat wijsheid begint te dagen voor het menselijk denken. Groeien in wijsheid is datgene waar het in de theosofie in essentie om gaat, voor zover ik theosofie begrijp.

Het is in deze zoektocht naar
waarheid dat wijsheid begint te
dagen voor het menselijk denken.
Groeien in wijsheid is datgene
waar het in de theosofie
in essentie om gaat...

In die geest dus, zonder enige verdeling in ons denken aan te brengen tussen theosofie en Krishnamurti's leringen, omdat zij in essentie beide verkenningen van de waarheid zijn, zullen we beginnen.

Vandaag zou ik willen beginnen met het onderzoeken van de relatie tussen het individu en de samenleving en bekijken hoe er een fundamentele transformatie plaats kan vinden in de maat-

schappij. In zekere zin zouden we kunnen zeggen dat de samenleving in de laatste honderd jaar, in de loop van de twintigste eeuw, geweldige veranderingen heeft ondergaan, omdat er verbazingwekkende vooruitgang heeft plaatsgevonden. Er is een explosie geweest van kennis door het systeem van opvoeding en onderzoek dat we opgezet hebben, in het bijzonder waar het wetenschap en technologie betreft, maar ook op andere gebieden. Er heeft een geweldige kennisexplosie plaatsgevonden. We beschikken nu over enorme hoeveelheden expertise, die we voorheen niet hadden, en als gevolg daarvan hebben we ook een enorme hoeveelheid macht gekregen. Ons leven heeft, als je het van buitenaf bekijkt, misschien in de laatste 100 jaar een grotere transformatie en verandering ondergaan dan in de 1000 jaar ervoor. Dit lijkt een objectief waarneembaar feit te zijn.

Tegelijkertijd is het echter ook waar dat bepaalde dingen niet veranderd zijn. Wat is er dan niet veranderd in de samenleving? De verdeeldheid tussen de ene mens en de andere, tussen groepen - religieuze groepen, nationale groepen, taalgroepen - en het daaruit voortkomend geweld in de vorm van oorlogen en terrorisme en relletjes en verdeeldheid en conflict. Dit was 5000 jaar geleden of zover als we vanuit de geschiedenis weten het geval en het is ook nu nog het geval; dat is dus niet veranderd. Onderscheid tussen de machtige en de zwakke, tussen de hogere kaste en de lagere kaste, tussen rijk en arm, tussen man en vrouw, tussen geschoold en ongeschoold. In wezen is dit de uitbuiting door middel van macht, en kennis geeft ook macht. De overheersing van de zwakke door de sterke is niet veranderd. Misschien is

het hoogstens een heel klein beetje veranderd qua vorm. We hebben misschien niet meer het soort slavernij dat we 1000 jaar geleden hadden. We hebben misschien niet meer duidelijke vormen van militaire bezetting en kolonisatie van het ene land door het andere, maar het heeft alleen maar subtielere vormen aangenomen. Het is economische uitbuiting geworden, overheersing door propaganda, en natuurlijk ook door oorlogsdreiging. Dat alles is niet veranderd: conflicten tussen de ene mens en de andere, binnen families, onder vrienden, of het onvermogen van mensen om samen te werken. Dat is niet veranderd. We spreken al 5000 jaar over broederschap. Het begrip komt al voor in de hindoe-geschriften. Niet alleen over de broederschap der mensheid, maar er wordt ook gesproken over de broederschap van al wat leeft, inclusief de dieren en de planten, met respect voor alles wat leeft. Maar het is een begrip gebleven; het is geen feitelijkheid geworden. Net zoals het onvermogen onze naaste lief te hebben. Daar is ook niets aan veranderd.

Dus wierp Krishnamurti de vraag op: Heeft er überhaupt een psychologische evolutie plaatsgevonden?" Zijn we innerlijk überhaupt vooruit gegaan? Van buitenaf gezien is de samenleving misschien vooruitgegaan, is er veel veranderd, maar van binnen lijkt de mens primitief te zijn gebleven. We hebben misschien een heleboel kennis, een heleboel nobele manieren om onze onwetendheid, onze primitiviteit, te verbergen, maar dat is alleen maar de buitenkant. De goed opgeleide, verfijnde, wereldwijze, elite diplomaat is niet vriendelijker, eerlijker, minder egoïstisch, dan de primitieve mens. Hij weet alleen zijn ego slimmer te verber-

gen, achter een meer wereldwijze houding. Dus de zeer goed opgeleide en elitaire mensen hebben geen einde gemaakt aan de oorlogen. Zij hebben mede bijgedragen aan verdeeldheid en oorlog. De hoogopgeleide elite lijkt zeer verrijnd, zeer beschaafd, maar er is niet zo'n erg groot verschil tussen hen en de mens die geen opleiding gehad heeft. Als je kijkt naar het bewustzijn van de mens achter het gepolijste uiterlijk, de verfijning van goede opleiding enzovoort, dan zie je pas hoe die mens werkelijk is. De rest bestaat uit eigenschappen die hij zich heeft eigengemaakt, fysiek en mentaal, plus een zekere vaardigheid van handelen. Er is geen sprake van werkelijke wijsheid in actie, er is slechts sprake van een verrijnde uiterlijke beschaving, en daarom hebben we nog steeds al die problemen waarmee de primitieve mens ook al worstelde.

Krishnamurti maakte dus duidelijk dat er geen fundamentele transformatie kan plaatsvinden in de samenleving, tenzij er een transformatie plaatsvindt in het individu. Het is niet zo dat je eerst de maatschappij kunt veranderen en dat daardoor de mens verandert; de mens moet zelf veranderen voordat de maatschappij kan veranderen. Het is net als in de scheikunde, de eigenschappen van een chemische verbinding worden bepaald door de atomen waaruit het bestaat. Dus als je begint met calcium, koolstof en zuurstofatomen, dan krijg je uiteindelijk calciumcarbonaat. En de scheikundige kan je de eigenschappen van calciumcarbonaat vertellen, omdat hij weet wat de samenstellende atomen zijn en wat hun eigenschappen zijn. Krishnaji zegt iets dergelijks ook over de maatschappij. Hij zegt, als je individuen hebt die gewelddadig zijn, hebzuchtig, egoïstisch,

agressief en vol waandenkbeelden, dan kun je ze onmogelijk organiseren in een vreedzame, niet-gewelddadige samenleving waarin liefde en mededogen heerst; dat is inherent onmogelijk. Je kunt ze organiseren in een communistische maatschappij, dat hebben we ook gedaan, en dan krijg je het geweld dat je gezien hebt in communistische maatschappijen. Je kunt ze organiseren in een kapitalistische, zogenaamd vrije maatschappij, zoals we hebben gezien in de Verenigde Staten, het sprekende voorbeeld van zo'n maatschappij, en je krijgt het geweld en de overheersing en de schurkachtigheid die je in die samenleving ziet. Dus de keuze is niet of je vrede wilt of conflict. De keuze is alleen maar of je een conflict op de ene of op een andere manier onder controle krijgt. Het conflict is namelijk al aanwezig binnenin ons bewustzijn. Het geweld dat binnenin ons aanwezig is wordt naar buiten toe op de samenleving geprojecteerd. En je kun er niet vanaf komen zonder die fundamentele vraag te stellen.

Gedurende de afgelopen 5000 jaar heeft de mens gepoogd de maatschappij te veranderen door wetten, door verschillende regeringsvormen, door organisaties als de Verenigde Naties, door het hanteren van verschillende economische systemen, enzovoort. Het heeft hier en daar zaken wel veranderd; ik zeg niet dat uiterlijke verandering geen waarde heeft. Je zult niemand horen zeggen dat je geen goede wegen moet hebben en welvaart en dergelijke; daar gaat het niet om. Het punt waar het om draait is dat het geen verandering brengt in dat wat we zelden dat in de laatste 500 jaar niet veranderd. De problemen worden steeds duidelijker zichtbaar, dat is een feit. We moeten dat feit onder ogen zien.

Hoe moeten we dus een einde maken aan oorlog, als onze geschiedenis de geschiedenis van oorlogen is geweest? We hebben allemaal geschiedenis bestudeerd op de lagere en middelbare school en het is een geschiedenis van opeenvolgende oorlogen. En we hebben nog steeds oorlog in onze wereld. Hoe gaan we daar dus verandering in brengen? Dat is de grote vraag, omdat nu, met de macht van de wetenschap en de technologie, oorlog niet langer een spelletje is dat op een voetbalveld gespeeld wordt tussen twee legers. Het is iets waarbij de hele wereld betrokken is, waarbij het bestaan zelf, het milieu en dergelijke op het spel staat. Dit is een wetenschappelijk feit. De wetenschappers maken duidelijk dat een derde wereldoorlog de laatste oorlog zou zijn die de mens zou kunnen voeren. Einstein zei, "Ik weet niet met welke wapens de derde wereldoorlog gevoerd zal worden, maar ik weet wel dat de vierde zal worden uitgevochten met pijl en boog!"

Het is dus een heel groot probleem. En het is ontstaan door de scheefgegroeide ontwikkeling van de moderne mens - enerzijds grote macht, grote kennis, grote deskundigheid en psychologische primitiviteit anderzijds. Hoe kunnen we dat corrigeren? Want als we dat niet corrigeren, dan is het onmogelijk een fundamentele transformatie tot stand te brengen in de samenleving. Het individu is ten nauwste verbonden met de maatschappij. Het gaat er niet om dat we dit accepteren. We moeten het ter discussie stellen, we moeten onze twijfel uiten, we moeten ontdekken of dit waar is. Het heeft alleen waarde als het waar is. Het heeft geen waarde als het onwaar is, ook al heeft Krishnamurti het gezegd, omdat alleen waarheid iets is wat werkelijk bestaat.

Het onware is een denkbeeldig iets, waarin we misschien wel geloven, maar daardoor wordt het nog niet waar. Waarheid is geen stuk kennis. Waarheid, zoals Krishnamurti erover sprak, ontstaat alleen wanneer een bewustzijn 'dat wat is' waarneemt, zonder vertekening. Het is de vertekende factor in ons denken die kleuring geeft, die verhindert de waarheid te zien zoals zij is.

De waarheid is iets eeuwig, het is iets dat daarbuiten bestaat. En wij hebben een denkvermogen en de zintuigen waarmee we haar kunnen waarnemen. Welke blokkade is er dan aanwezig, waarom vindt die waarneming niet plaats? De wereld vormt niet de blokkade. De waarheid is aanwezig en ik heb een bewustzijn, dat de mogelijkheid heeft om waar te nemen. Dan moet ik dus zelf wel die blokkade zijn; er is niets anders dat de waarneming blokkeert. Dus ik wil die onvervormde waarneming hebben en ik sta die tegelijk ook in de weg en dat is de moeilijkheid van dit zoeken! Er is geen blokkade van buitenaf.

De waarheid is dezelfde voor iedereen. De mogelijkheid om haar waar te nemen is in ons aanwezig. Het is niet de maatschappij die voor mij een blokkade vormt. Als het denken echter vol waandenkbeelden is, dan kunnen die waandenkbeelden verdeeldheid tussen ons brengen, omdat mijn illusie kan verschillen van die van jou. En als ik hecht aan mijn illusie en jij bent gehecht aan die van jou, dan verdeelt dat ons. Feiten kunnen geen verdeeldheid tussen ons brengen. Dat dit een muur is leidt niet tot verdeeldheid tussen jou en mij, omdat we beiden inzien dat dit een feit is. Waandenkbeelden hoeven niet voor iedereen gelijk te zijn. Zij zijn immers denkbeeldig. Met denkbeeldig bedoelen we dat het denken iets als

waar beschouwt terwijl het niet waar is. Het heeft slechts iets aangenomen, of het hecht een enorm belang aan iets, terwijl het in werkelijkheid niet belangrijk is in het leven. Het is gevangen geraakt in propaganda en dat is ook verkeerd. Beide veroorzaken illusie in het denken. Maar ik had de kans mijzelf te bevrijden van illusie door te ontdekken wat de waarheid is, zowel door te ontdekken wat in mijn leven de juiste plaats van het denken is, van sekse, van werk, van seksualiteit, alsook door mijn denken te bevrijden van allerlei soorten illusies die ik misschien verzameld heb vanuit mijn jeugd tot nu toe, in allerlei vormen. Dus de zoektocht naar waarheid is de zoektocht naar het beeindigen van illusies in het denken. En pas wanneer die illusies ophouden te bestaan, is er sprake van wijsheid. En zonder wijsheid is er voortdurende verdeeldheid, is er voortdurend geruzie, is er het onvermogen om echt eensgezind samen te werken. Er is geen broederschap zonder wijsheid.

Dit is waar het bij transformatie van het individu in wezen om gaat. Je kunt jezelf niet transformeren door een besluit. Onze besluiten zijn heel triviaal. Zij werken alleen bij onbelangrijke zaken. Je kunt besluiten waar je wilt leven, welke auto je wilt kopen, welke kleren je wilt dragen, enzovoort. Maar je kunt niet besluiten je geen zorgen te maken. Je kunt niet besluiten om geen angst te hebben. Je kunt niet besluiten om lief te hebben of een gerust gemoed te hebben. Je kunt niet besluiten schoonheid te zien. Dus de grootste dingen in het leven zijn die welke we niet zomaar kunnen besluiten te hebben en toch kun je ze verkrijgen. Niet door een besluit, maar door wijsheid, wat betekent door te zoeken naar de

waarheid, door te leren over jezelf en over het leven. Zoals we al zeiden, niet door middel van het denken maar door dit vermogen van passief gewaar-zijn te beoefenen, evenals met het vermogen om vragen te stellen en aan die vragen vast te houden. Er vindt alleen maar transformatie in het individu plaats door het zoeken naar wijsheid. Ik kan niet besluiten om niet-gewelddadig te worden. Ik kan niet-gewelddadigheid ook niet oefenen. Net zomin als je liefde kunt oefenen. Je kunt niet besluiten je naaste lief te hebben. Maar liefde kan vloeien in het bewustzijn, wanneer ik mijn bewustzijn bevrijd van het ego-proces, van gewelddadigheid, van zelf-zucht, van allerlei soorten illusies die op dit ogenblik mijn bewustzijn regeren. Dan is er sprake van een verandering in het individu.

Door transformatie van het individu kan er een fundamentele transformatie in de samenleving tot stand komen, omdat de maatschappij opgebouwd is uit miljoenen individuen.

Als er een einde komt aan de gewelddadigheid, een einde aan de hebzucht, dan is er sprake van een transformatie van het individu. En door transformatie van het individu kan er een fundamentele transformatie in de samenleving tot stand komen, omdat de maatschappij opgebouwd is uit miljoenen individuen. De kenmerken ervan worden bepaald door de kenmerken van het individu. In essentie zeggen we dat de wereld is zoals hij is omdat wij zijn zoals we zijn. Je voor te stellen dat de wereld kan veranderen zonder dat wijzelf veranderen is een

illusie. En wij veranderen niet zomaar door toedoen van kennis, door ideeën, door het veranderen van onze gezichtspunten. We veranderen wanneer ons bewustzijn transformeert. Het transformeren van je bewustzijn betekent niet eenvoudigweg een democraat worden in plaats van een communist. Het bewustzijn van een democraat functioneert op precies dezelfde wijze als dat van een communist. Het bewustzijn van een christen werkt op precies dezelfde manier als dat van een hindoe. Dus het is niet zinvol om je van de ene religie tot een andere religie te bekeken. Daarmee verander je alleen je geloof; een of ander idee in je hoofd. Dat is niet wat er met transformatie van het bewustzijn bedoeld wordt. Het bewustzijn van een communist verschilt niet zo heel erg van het bewustzijn van een democraat. Waarmee niet gezegd wil zijn dat democratie geen waarde heeft als principe, maar alleen vastgesteld wordt dat het bewustzijn niet werkelijk anders is, omdat het nog steeds hebzuchtig is, zelfzuchtig is, egogericht, gewelddadig is en al dat soort dingen meer. Je bent alleen maar van systeem veranderd. Het individu zelf is niet veranderd. De eigenlijke crisis zit in het bewustzijn van de mens

zelf, hoewel het ons toeschijnt dat het zich in de buitenwereld afspeelt. De huidige uiterlijke crisis in de Arabische wereld of in Ierland of in Kashmir is slechts een manifestatie van deze crisis, die aanwezig is in het menselijk bewustzijn. En als we haar daar niet aanpakken, blijf je bezig met symptoombestrijding en verandert er niets. Daarom moet je naar de oerbron van het probleem gaan en de wezenlijke vragen stellen. En daarom is dit zoeken naar waarheid en het zoeken naar wijsheid in werkelijkheid hetzelfde als het zoeken naar transformatie. Wanneer die niet plaatsvindt kunnen we bezig blijven met het verhelpen van de symptomen maar zullen we nog eens 5000 jaar oorlog hebben, zoals we inderdaad gehad hebben ondanks de zogenaamde vooruitgang die we geboekt hebben in de samenleving. Dus bij het opleiden van mensen moet de transformatie van het bewustzijn voorop staan, en niet slechts het opeenstapelen van kennis. Tijdens de volgende lezing zullen we hierover praten, wanneer we het gaan hebben over de kunst van het leren.

Vertaling Louis Geertman

Het is de bedoeling dat we leren
het Goddelijke zich te laten uitdrukken
door onze gedachten, emoties en daden.
Dat is het doel van onze incarnatie.

Daniëlle Audoin

De Oude Wijsheid in Afrika

– Patrick Bowen

Dat Azië de bron is van waaruit de hele filosofie is voortgekomen wordt algemeen aangenomen; en dat Europa de hoeder en conservator is van de kennis die voortkwam uit het oudere continent zal ook algemeen worden ondersteund. Weinig mensen zullen willen aannemen dat ook Afrika eens het thuis was van een lering, minstens zo diep als welke andere uit Azië dan ook; en slechts een minderheid, als die er al is, zal geloven dat zulke leringen nu nog leven onder de inwoners van het donkere continent. Maar dat dat waar is, beweert ik en ik zal proberen het aan te tonen op de volgende pagina's.

Dit artikel is een herdruk uit *The Theosophist* van augustus 1927.

Jaren geleden, toen ik als jongen van tien of twaalf jaar oud mijn vaders huifkar volgde door het wilde oerwoud van Noord Transvaal, Portugees Oost Afrika en Mashonaland, ontmoette ik veel inboorlingen en sloot vriendschap met hen. Het waren voornamelijk Zoeloes, van de kaste die bekend is als de Isanusi, een woord dat gewoonlijk verkeerd vertaald wordt als “medicijnman”. Waarom deze mensen, die altijd zeer gereserveerd waren tegenover Europeanen en zelfs ook tegenover hun eigen volk, vertrouwen in mij stelden is iets dat ik zelfs nu nog niet duidelijk begrijp, maar ze deden het wel. Ik herinner me een gesprek met één van hen, Mankanyezi (de stralende) met wie ik bijzonder vertrouwelijk omging, wat een diepe indruk op me maakte, zo diep dat ik het nooit ben vergeten. Mijn vader had zijn voornemen om mij aan de zorg van een missionaris toe te vertrouwen kenbaar gemaakt, om mij wat opvoeding bij te brengen en de manieren van de blanken te leren. Ik zei dat tegen Mankanyezi, die zijn hoofd bedenkelijk schudde toen hij het hoorde en zei:

Jullie leraren zijn ongetwijfeld geleerde mensen. Maar waarom streven ze ernaar om hun religies aan ons op te leggen zonder eerst uit te vinden wat onze religies inhouden? Geen van hen, zelfs niet Sobantu (Bisschop Colenso, een grote autoriteit op het gebied van inheemse talen), weet iets van onze werkelijke religie. Zij denken dat wij de geesten van onze voorouders aanbidden; dat we geloven dat onze geesten, als we sterven, de lichamen van dieren aannemen. Zij veroordelen ons, de Isanusi, zonder bewijs en zonder onderzoek, als misleiders van onze nog meer onwetende broeders; of ze beweren dat we slechte tovenaars zijn die werken met boze geesten. Om je te laten zien hoe onwetend ze zijn, zal ik je vertellen wat wij de gewone man leren. We leren hem dat hij een lichaam heeft; dat in dat lichaam een ziel huist; en dat in de ziel een vonk of een deel van iets aanwezig is dat wij Itongo noemen, wat door de gewone man geïnterpreteerd wordt als de 'universele geest van de stam'. We leren dat na de dood de ziel (Idhlozi), na een tijdje bij het lichaam gebleven te zijn, naar een plaats gaat die Esilweni (gebied van dieren) wordt genoemd. Dat is iets anders dan het lichaam van een dier binnengaan, zoals je ziet. In Esilweni neemt de ziel een vorm aan van half dier, half mens. Dit is een ware vorm, omdat de aard van de mens voor een deel lijkt op die van een dier, met uitzondering van de vonk van iets hogers, waarvan de gewone man maar weinig weet. Voor een periode die lang of kort kan zijn, wat afhangt van de kracht van de dierlijke aard, blijft de ziel in Esilweni, maar ten slotte stoot de ziel zijn dierlijke vorm af en gaat verder naar een plaats van rust. Daar slaapt zij totdat er een tijd komt dat zij droomt dat er voor haar iets te doen of te leren valt op aarde; de ziel wordt wakker en gaat terug naar de aarde, door het dierlijke

gebied heen, en wordt herboren als een kind. Steeds opnieuw reist de ziel door het lichaam, door het gebied van de dieren naar de rustplaats, droomt haar droom en komt terug in het lichaam. Totdat uiteindelijk de mens een ware mens wordt en zijn ziel, als hij sterft, rechtstreeks naar zijn rustplaats gaat. Vandaar gaat de ziel verder als de tijd gekomen is dat zij niet meer droomt van de aarde en zij wordt één met datgene waaruit zij voortkwam: de Itongo. Dan weet de mens dat hij, in plaats van zijn afgescheiden zelf, in werkelijkheid de hele stam is en de stam is hij. Dat is wat we leren, zoals ik zeg, omdat dit het uiterste is dat de gewone man kan begrijpen en zelfs hiervan hebben de meesten slechts een vage indruk.

Het geloof van ons, de wijzere ouden, gaat echter veel verder en is grootser, maar wel te vergelijken. Het is te weids en groots voor het begrip van de gewone man of voor jou nu. Maar ik kan wel zeggen dat we weten dat de Itongo niet alleen maar de geest van de stam is, maar de Geest in en boven alle mensen en zelfs boven alle dingen; en dat uiteindelijk, omdat alle mensen één zijn in de Geest, zij allemaal broeders zijn in het vlees.

Mankanyezi was een zuivere Zoeloe van koninklijk bloed. Wat zijn leeftijd mag zijn geweest weet ik niet, maar hij was minstens zeventig. Hij was een grote, lenige man, licht chocolade van kleur met een voorname semitische gelaatsuitdrukking, zonder negroïde trekken, met uitzondering van zijn sneeuwwitte haar dat kroesde. Door de inheemsen en door enkele blanke jagers die hem kenden werd hij gezien als een krachtige medicijnman, maar slecht één maal kreeg ik iets te zien van die kant van zijn karakter.

Ongeveer een jaar na het hierboven aangehaalde gesprek en in het gezelschap van een beroemde Boer en jager, Sarel Du Pont genaamd, ontmoette ik Mankanyezi opnieuw bij de Limpopo rivier. “Jullie gaan een verre reis maken”, zei hij na een paar inleidende opmerkingen. “Slechts tot aan de Zambezi”, zei mijn metgezel.

Mankanyezi schudde zijn hoofd. “Veel verder denk ik. Je zult, voordat je deze rivier weer ziet, het Grote Meer van het noorden (het Nyasa meer) bezoeken. In het oosten van dat meer zul je naar de bronnen van een ander meer gaan en daar zul je een van mijn oudere broeders ontmoeten.”

“Maar”, zei Du Pont “als we inderdaad zo ver gaan, wat we niet van plan zijn, waaraan kunnen we dan deze broeder van jou herkennen? Ik neem aan dat hij niet je werkelijke broer is, maar meer een broer in de Geest, omdat je zegt dat alle mensen dat zijn?”

“Hij is, zoals je zegt, niet mijn broer in het vlees. Ik noem hem mijn oudere broer omdat hij een Oudere is in de Familie (gemeenschap) waartoe ik behoor, waarvan de leden de bewakers zijn van de Wijsheid die komt vanuit de Oudheid (Wisdom-which-comes-from-of-old). Er zijn er meer van ons, tenminste één in elke stam en in elk volk van dit grote land. We zijn er van alle graden, vanaf leerling tot aan meester, en tot aan die verhevenen wier namen niet uitgesproken mogen worden. Ik ben een gewone Broeder; hij waarover ik spreek is mijn Ouder”.

“Maar”, zei ik verbaasd, “hoe kun je die man kennen, je hebt me dikwijls verteld dat je nog nooit verder dan de Zambesi hebt gereisd?”

“Ik ken hem, omdat ik hem dikwijls gezien heb, maar niet in het vlees. We hebben dikwijls samen gepraat. Denk

je dat het denkvermogen van de mens alleen maar kan reizen in het lichaam? Denk je dat het denken door de kracht van het lichaam beperkt wordt? Kijk eens hiernaar en probeer te begrijpen”.

Terwijl hij sprak wees hij naar een hagedis die dichtbij lag te zonnebaden. Hij fixeerde zijn ogen op het dier en stak zijn hand uit met de palm naar boven, terwijl hij langzaam en regelmatig begon te ademen. Na een paar seconden draaiden de kraalogen van het kleine reptiel naar hem toe. Het dier rende een klein eindje vooruit en stopte toen terwijl zijn zijkant zich ritmisch uitzetten en samentrokken. Na weer een kleine pauze sprong de hagedis weer vooruit en nestelde zich op de open palm van de hand van de oude man. Deze liet het dier een minuut rusten en liet de hagedis toen zachtjes tussen de bladeren glijden, waar het zich vlug verborg. Hij keek naar ons en glimlachte vriendelijk. “Misschien zeggen jullie nu: dat is toverij (ubutakati)”, zei hij “misschien zond ik een boze geest uit om de hagedis naar me toe te roepen. Of misschien is het dier zelf een boze geest die mij dient. Als ik jullie vertel dat mijn denken zijn brein binnenging en dat onze twee denkvermogens één werden, zul je mij niet geloven. Misschien zul je het later nog eens begrijpen”.

Meer dan een jaar later, bij de bron van de Rovuma rivier in het oosten van het Nyasa meer, overnachtten we in een inheems dorp en kwamen daar een oude man tegen (een Masai, geen Zoeloe) die ons begroette als vrienden van zijn broer Mankanyezi. Door voorzichtig navragen van mijn metgezel werd het duidelijk dat deze man en Mankanyezi elkaar nooit ontmoet konden heb-

ben. De ene was zeker nooit ten zuiden van de Zambesi geweest en de ander was nooit ten noorden van de rivier geweest. Toch viel er niet aan te twifelen dat zij een intieme directe kennis van elkaar hadden, niet via anderen, omdat hun woonplaatsen duizenden mijlen uiteen lagen en de stammen nooit contact hadden.

Tijdens dr. Jamesons inval in de Transvaal trad ik in dienst van de B.S.A. Co (beëdigde accountants) en sindsdien, tot aan 1924, ben ik bijna steeds in dienst geweest bij verschillende koloniale administraties, vanaf de evenaar tot aan de Kaap. Altijd deed ik het soort werk dat me in vertrouwelijk contact bracht met de inboorlingen. Van het bestaan van de gemeenschap die genoemd was door Mankanyezi kreeg ik steeds meer bevestiging en ik kwam in direct contact met een paar vertegenwoordigers van hun hogere graden.

Een paar jaar na de Boerenoorlog was ik in een groot reservaat bezig met vertrouwelijk werk voor het gouvernement van Natal. Terwijl ik daar was ontdekte ik tot mijn verbazing in een afgelegen, moeilijk te bereiken vallei een kleine gemeenschap van mensen, misschien minder dan honderd, van alle leeftijden en van beide seksen. Het waren zeker geen Zoeloes en ze waren ook niet van een andere Afrikaanse stam die ik ooit gezien had. Als ze niet het gewone leven van de inboorlingen hadden geleid en zich niet op elk gebied geïdentificeerd hadden met hun Bantoe burens, zou ik gedacht hebben dat ze leden waren van een Zuid Europees ras. Hun kleur varieerde van het bruin van de hindoe tot aan puur wit. Hun trekken waren Europees, maar klassieker dan meestal het geval is bij Europeanen.

Het hoofd van deze kleine gemeenschap droeg de Zoeloe-naam Mandhlalanga (Kracht van de Zon). Hij was een opvallende verschijning, langer dan zes voet, slank van gestalte, met golvend sneeuwwit haar, olijfkleurige huid en trekken die, met uitzondering van de jukbeenderen die nogal opvielen, bijna zuiver Grieks waren. Onder de Zoeloes had hij de reputatie een bovennatuurlijk wezen te zijn.

Vanaf het begin was Mandhlalanga erg vriendelijk tegen mij en wilde hij mijn vertrouwen winnen. Hij gaf me onschatbare hulp bij het werk waar ik mee bezig was en dat ik het tot een goed einde bracht was vooral aan hem te danken. Voor wat hemzelf betrof bleef hij lange tijd nogal gereserveerd. Hij en zijn volk, legde hij uit, waren Berbers ofwel Khabyles (hij sprak de naam uit als Kha-beel-ya, de Kh werd uitgesproken als een keelklank) uit Noord Afrika. Maar wat ze deden op vijfduizend mijl afstand van hun geboortestreek, of waarom ze ervoor kozen zich te vereenzelvigen met de Zoeloes, legde hij niet uit.

Na verloop van tijd kwam er echter een verandering in zijn houding. Op een dag sprak ik over de onverklaarbare manier waarop nieuws van verre gebeurtenissen zich onder de inboorlingen verspreidt en toen zei hij plotse-ling:

Gedachte is vlugger dan de elektrische vonk en heeft geen draden nodig om zich te verspreiden. Alles dat het nodig heeft is een brein om het uit te zenden en een brein om het te ontvangen. Zou je het geloven als ik je vertel dat wij, ik en de anderen van de Broederschap waartoe ik behoort, onze gedachten kunnen overbrengen van de één naar de ander en dat het er niet toe doet hoe ver onze lichamen van elkaar gescheiden zijn?

Dit was een nogal verbazingwekkende opmerking, maar ik herinnerde me wat ik geleerd had van Mankanyezi. Ik antwoordde: "Ja, ik denk dat ik het kan geloven, maar ik zou er zekerder van zijn, als je me uitlegt hoe het in zijn werk gaat."

"Te proberen om onze wetenschap aan je uit te leggen" zei hij glimlachend, "zou lijken op de poging om een differentiaalrekening uit te leggen aan een kind dat nog niet kan optellen. Maar ik ben tevreden over je denkvermogen dat niet vertroebeld is door de vooroordelen en dogma's van de gemiddelde Europeaan, dus als je wilt kan ik je aannemen als leerling en je het eenvoudige optellen van onze overgeleverde kennis leren. Of je ooit de kennis van de differentiaalrekening zult bereiken, hangt helemaal van jezelf af. Ik kan je onderwijzen maar ik kan niet garanderen dat jij kunt leren."

De Itongo (Universele Geest) is ALLES dat ooit was, is, of ooit zal zijn, bevatbaar of niet te bevatten.

Na wat nadenken besloot ik erin toe te stemmen Mandhlalanga's leerling te worden en een jaar lang ontving ik zijn instructies. Toen werd ik door omstandigheden gedwongen mijn studie op te geven en dat deel van het land te verlaten. Ik heb mijn leraar nooit meer ontmoet en tot een maand geleden ontving ik nooit meer enig bericht van hem. Met een ander van zijn broederschap die ik toen ook tegenkwam, ben ik echter geregeld in contact gebleven en van hem kreeg ik niet vaak berichten, maar wel met regelmatige tussenpozen. Het totaal aan informatie dat ik ontving van Mandhlalanga gedurende dat jaar is niet groot en ik ben zo ver af

van het duidelijk begrijpen van de exacte betekenis ervan, dat ik niet ga proberen het uit te leggen. Ik zal hier volstaan met bepaalde uittreksels van de uitgebreide aantekeningen die ik gemaakt heb van zijn leringen toen die uitgesproken werden, en de lezer toestaan ze uit te leggen naar eigen inzicht.

Mandhlalanga, kan ik wel zeggen, is een Meester of Leraar in de Broederschap die genoemd werd door Mankanyezi. Hij heeft gereisd in Europa, Azië en Amerika. Hij spreekt vloeiend Engels en andere Europese talen, maar zijn gesprekken met mij werden gevoerd in de geheime Bantoetaal die voor de gewone inboorling al eeuwen dood is; van het nog steeds bestaan van die taal zijn weinig Europeanen op de hoogte. Bij de volgende citaten moet de lezer zich realiseren dat veel onduidelijkheden kunnen zijn ontstaan door de moeilijkheid om de juiste nuances van de begrippen in het Engels te vertalen.

Mandhlalanga spreekt als volgt over "Het raadsel van het bestaan":

De Itongo (Universele Geest) is ALLES dat ooit was, is, of ooit zal zijn, bevatbaar of niet te bevatten. De Itongo is ALLE dingen, alle dingen zijn van HET; maar de som van alle dingen is niet de Itongo. De Itongo is AL de kracht die bestaat, al de kracht is Itongo; maar alle kracht, waarneembaar of bevatbaar, is niet de Itongo. De Itongo is ALLE wijsheid die er is, alle wijsheid is van HET; maar al de bevatbare wijsheid is niet de Itongo. AL de substantie, AL de kracht, AL de wijsheid is van HET en HET is in hen en manifesteert zich door hen, maar HET is ook boven en buiten hen, eeuwigdurend ongemantificeerd.

De mens die van de Itongo is kan de Itongo nooit kennen zo lang hij mens is.

Alles wat hij van HET kan kennen zijn de manifestaties die binnen het bereik van zijn waarneming komen.

Over de mens en zijn bestemming sprak Mandhlalanga aldus:

De mens is een individu dat, zoals alles op het fysieke gebied al de eigenschappen van de kosmische oceaan in zich heeft, waarvan hij een geïndividualiseerd deel uitmaakt. Hij heeft op zijn opwaartse reis het stadium bereikt van persoonlijk bewustzijn. Ik spreek van de mens in het algemeen. Er zijn onontwikkelde mensen die slechts een rudimentair persoonlijk bewustzijn hebben, zoals er anderen zijn die de persoonlijkheid hebben getranscendeerd en hun ware Zelf kennen, dat onsterfelijke deel dat als eerste geïndividualiseerd werd uit de verheven gebieden van het spirituele denkvermogen.

De mens is een individu dat, zoals alles op het fysieke gebied al de eigenschappen van de kosmische oceaan in zich heeft, waarvan hij een geïndividualiseerd deel uitmaakt.

De mens is op een reis waarvan het doel de hereniging is met de bron van zijn wezen, de Itongo. Om dat doel te bereiken moet hij eerst door alle ervaringen heen die de kosmos biedt en hij moet al de verduistering afschudden die hij verzameld heeft op zijn afdaling vanuit het geïndividualiseerde geestelijke denken naar de grofste materie. Om dat te bereiken wordt hij steeds opnieuw geboren, want zijn fysieke lichaam sterft, net als zijn lagere mentale beginselen; alleen zijn hogere mentale beginselen, die verwant zijn aan Itongo, overleven van tijdperk naar tijdperk, terwijl ze de indi-

vidualiteit behouden die hen geschonken werd aan het begin van de kosmische cyclus.

Mijn leraar gaf het volgende verslag over de Broederschap waarin hij de rang van Meester bekleedt:

We noemen onze Broederschap Bonaabakulu abasekhemu en we gebruiken de oude Bantoetaal die de moedertaal is van de wijdverspreide groep van talen op het continent. De naam zou in het Engels aangeduid kunnen worden als de Broederschap van de Verhevenen van Egypte.

De broederschap werd opgericht in Egypte tijdens de regering van Farao Cheops; de oprichter was een priester van Isis. Het doeleinde is het verspreiden van de Wijsheid die komt vanuit de Oudheid (Wisdom-which-comes-from-of-old) onder al de rassen en de stammen van Afrika, en de studie en het in praktijk brengen door de leden van dat wat we de Ukwazikwesithabango noemen, de wetenschap die afhangt van gedachtekracht. Het is de enige ware wetenschap die er is.

Van de occulte krachten die door Mandhlalanga en zijn broeder Meester werden opgeroepen zag ik veel voorbeelden, maar ik voel me niet vrij om er hier over te spreken. De lezer heeft al genoeg stof tot nadenken. Ik zal afsluiten met een nogal cryptische aanhaling van Mandhlalanga over de bron van de kracht van de Broeders:

Over de bron van de kracht die wij gebruiken kan men maar weinig leren tot dat het leerlingschap bereikt wordt. Maar laat men diep nadenken over het volgende: Ik heb individualiteit vergeleken met draaikolken in de kosmische oceaan. Maar de hele oceaan is niet helemaal individualiteit. Tussen de 'draaikolken' hoe ontelbaar ook, strekken zich wijde, kalme oppervlakten uit die in samen-

stelling gelijk zijn aan de draaikolken. Men kan begrijpen dat een 'draaikolk' door het voortbrengen van kleine vibraties in zichzelf, golven kan uitzenden door de kalme oppervlakten die andere 'draaikolken' kunnen bereiken en daar bepaalde gevolgen teweeg kunnen brengen. Alle 'draaikolken' doen dit voortdurend. Stel je nu voor dat een 'draaikolk' de kracht krijgt om zijn innerlijke vibraties onder controle te houden en die trillend door de oceaan te zenden naar welk voorwerp het ook maar wil, kun je dan niet begrijpen dat het op dat voorwerp elk effect kan veroorzaken dat het wil? Denk nu aan de 'draaikolk' alsof het een mens is. Is het niet duidelijk

dat door volledige controle te krijgen over de vibraties van zijn hogere beginselen de mens golven van diverse intensiteit kan zenden door de kosmische oceaan waarvan hij deel uitmaakt? Die golven zullen, afhankelijk van hun aard en kracht, gevolgen voortbrengen op alle gebieden, vanaf het hoogste, dat natuurlijk het gevoeligste is, naar beneden, tot aan het 'slijk' en de 'modder' van de laagste gebieden. Ik geef je dit als voedsel voor je gedachten en vraag je het goed te verteren.

Uit: *The Theosophist*, april 2005
Vertaling: F.v.I.

Het Goddelijke is aanwezig in de kern
van ieder van ons en de ontdekking
van het werkelijke,
van de waarheid die schuil gaat
achter een ongelooflijke verscheidenheid
van verschijnselen, is de ontdekking
van het Goddelijke in onszelf
en in elke levensvorm.

Daniëlle Audoin

A.J.H. van Leeuwen

Ir. A. J. H. VAN LEEUWEN

A.J.H. van Leeuwen was zeer actief in de Nederlands-Indische afdeling van de Theosophical Society, onder meer als voorzitter. Ook in Nederland was hij enkele jaren nationaal voorzitter.

A.J.H. van Leeuwen schreef diverse boeken en brochures, maar is vooral bekend als een van de samenstellers van *Ganeshā, kleine woordentolk der geesteswetenschappen*.

A.J.H. van Leeuwen werd geboren in 1887. Na zijn studie vertrok hij naar Indië als ingenieur bij de Post Telegraaf en Telefoon maatschappij, de PTT. Hij was zeer actief in de Nederlands-Indische afdeling van de Theosophical Society. Zo werd hij nationaal voorzitter in 1928. Hij gaf lezingen in het hele land en hij werd redacteur van de *Pionier*, een blad dat in 1930 de twee bladen *Theosofie in Nederlandsch-Indië* en *Pewartā theosofie* verving.

A.J.H. van Leeuwen was een van de voornaamste sponsors van het in 1921 opgerichte Theosofisch Studie Fonds dat veelbelovende jongeren financieel steunde, zodat ze hun studie in Nederland of aan bekende lokale scholen konden voortzetten.

Na zijn pensionering werd hij directeur van de kweekschool voor Indische Onderwijzers in Lembang bij Bandoeng. De school was gesticht door de Nederlands-Indische afdeling in 1913 in Batavia en in 1927 verplaatst naar Lembang. De school ontving ook een subsidie van het gouvernement, maar die subsidie werd ingetrokken tijdens de malaise rond 1937. Helaas moest de school toen sluiten. Enige van haar oudleerlingen werden later bekende politieke leiders. Zo studeerde Sjahrir, de latere eerste minister van de republiek Indonesië met een theosofische studiebeurs.

President Soekarno was een tijd lid van de NITV, de Nederlands Indische Theosofische Vereniging, hoewel hij haar in 1963 verbood. Als reden werd opgegeven dat de grondslagen en doelstellingen niet in overeenstemming waren met de nationale identiteit van Indonesië.

In 1926 beheerde de NITV 15 scholen waar 15 Europese en 42 Indische onderwijzers werkten. Er waren 2000 leerlingen. Verder waren er in Batavia, Bogor, Bandoeng en Pekalongan zogenaamde Ardjoena scholen voor Javaanse kinderen.

Van Leeuwen werd in 1942 geïnterneerd in een Japans concentratiekamp.

Na de kamptijd repatrieerde Van Leeuwen naar Nederland waar hij nationaal voorzitter van de Theosofische Vereniging werd van 1959 tot 1965.

In 1965 keerde hij nog een keer terug naar Indonesië voor het geven van lezingen voor de van Adyar onafhankelijke Indonesische Theosofische Vereniging Perwathin, opgericht na het verbod van 1963. De Perwathin (Associatie van Theosofen in Indonesië) werd wel toegestaan. In 1964 richtte men een verzoek aan de president van de Theosophical Society Adyar, N. Sri Ram, om het lidmaatschap van de TS onder de nieuwe condities mogelijk te maken.

W i e w a s . . .

A.J.H. van Leeuwen schreef de volgende boeken en brochures:

In 1948: *Joodse mysterie-traditie en theosofie*.

In 1959: *De esoterische betekenis der oudtestamentische boeken, deel I. Vanaf het begin der schepping tot de zondvloed*.

In 1960: *Deel II: De mystieke en esoterische betekenis der oudtestamentische boeken vanaf de zondvloed tot Jozefs dood in Egypte*.

In 1961: *Studies in godsdienst, occultisme en esoteriek*.

Brochures: *De onwerkelijkheid van het waarneembare en de onwaarneembaarheid van*

het werkelijke, zijn conventievoordracht van 1962.

Ook in 1962: *Theosofie een nieuwe impuls*.

Maar in Nederland zal A.J.H. van Leeuwen toch vooral bekend blijven als de samensteller van de *Ganesha, kleine woordentolk der geesteswetenschappen*.

Samen met A.P. (Nan) Meyer-Gerhard en met N.E. (Nel) van der Schoot-Groot werkte hij in 1969 lange dagen aan het samenstellen van dit kostelijke boekje waar menig student nu nog zo blij mee is.

Ir. A.J.H. van Leeuwen overleed in 1972.

Bronnen:

A Short History of the Theosophical Society. J. Ransom, TPH Adyar.

Een kern van broederschap. R. Jansen. UTVN Amsterdam 1996.

Theosophical Encyclopedia. TPH Philippines, 2006.

FvI

[De enige beschikbare foto van de heer Van Leeuwen is helaas van slechte kwaliteit, waarvoor onze excuses. Wij wilden u deze echter niet onthouden. De redactie.]

Misschien weten we dat zelfs in de donkerste nachten
de sterren nog steeds bestaan, ook al zijn ze aan ons oog
onttrokken door de mist en de wolken
die oprijzen uit de laagvlakten van onze wanhoop.
Van tijd tot tijd schijnt misschien het licht van de sterren
er toch doorheen als een mystieke vorm van genade,
de weldadige vrede van de Eeuwige, die door de wolken
van het niet-weten heen breekt om de aanwezigheid te onthullen
van de Ene Onkenbare.
Ga dus moedig voorwaarts, pelgrim!
Er is geen weg terug.

Joy Mills

Leiden en Naarden 30 en 31 mei 2008 Gouden jubileum conferentie van de Proklos leerstoel, deel I

De leerstoel van de hoogleraar voor metafysica in de geest van theosofie is in 1958 ingesteld aan de faculteit der wijsbegeerte aan de universiteit van Leiden. Prof. dr J.J. Poortman was de eerste buitengewoon hoogleraar die dit ambt op deze leerstoel bekleedde. Dat betekent dat dit jaar het gouden jubileum kon worden gevierd op 30 en 31 mei in de vorm van een conferentie. Thema van de conferentie was 'Omnipresent Mind'; 'alomtegenwoordig denkvermogen'. Het waren een paar gouden dagen! De fine fleur van parapsychologisch onderzoek werd gepresenteerd. Rupert Sheldrake was het hoogtepunt op de eerste dag, naast een inhoudelijk zeer rijke bijdrage van Prof. P. Krishna uit India. De tweede dag was een geschenk aan de theosofische beweging op het internationale theosofische centrum te Naarden.

Misschien was een eerste aanzet tot universitaire theosofische activiteiten al te vinden in 1922. Toen werd in Adyar in het hoofdkwartier van de Theosophical Society (hierna: TS) een 'Brahma-vidya asrama' opgezet (zie ook elders in dit nummer). Het doel daarvan was onder andere om verschillende re-

sultaten van wetenschappelijk, filosofisch en godsdienstig onderzoek in hun onderling verband te zien. Dit resulteerde in verschillende initiatieven. In 1925 werd de stichting 'Theosofische Werelduniversiteit' opgericht. In 1957 werd de naam daarvan veranderd in Stichting Proklos. Bestaande academische werkgroepen gingen samenwerken in deze stichting en de stichting werd bevoegd tot het oprichten en in stand houden van een universitaire leerstoel in de metafysica in de geest van de theosofie. Stichting Proklos is dus een door theosofen opgerichte en bestuurde stichting die alle perikelen rondom deze universitaire leerstoel beheert. De huidige hoogleraar is Prof. dr. J.H. Gerding. Zijn eerste ambtstermijn loopt eind van dit jaar af. Omdat de leerstoel in 1958 in Leiden is ingesteld, werd het dus tijd voor een prachtig jubileumcongres. Het congres werd in de Engelse taal gehouden. De bijdragen wisselden in kwaliteit van interessant tot zeer interessant. *Theosofia* zal een verslag van het gehele congres in delen geven. Meer informatie over de sprekers en de bijdragen zijn te vinden op de website van de stichting Proklos (www.proklos.org/archive.php). Hopelijk worden de bijdragen ook gebundeld en uitgegeven.

Agenda Nederland

augustus 2008

7-10: Naarden, Retreat "Ways of meditation" door Tran Thi Kim Dieu, voertaal Engels

september 2008

20 Nationale studiegroep "De Geheime Leer"

oktober 2008

11 Nationale studiegroep "De Mahatma Brieven"

Harry Potter at Naarden:

17 t/m 19: Naarden,

'Harry Potter', lezingen door Prof. John Algeo, vice-president van de Theosophical Society (Adyar), voertaal Engels (met Nederlandse vertaling):

- Vrijdag 17 okt (20.00 uur): Theosophy, Fantasy and Harry Potter.

- Zaterdag 18 okt (10.30): The Orphan and the Quest.

- Zaterdag 18 okt (15.00): The Bodhisattva and the Dugpa.

- Zaterdag 18 okt (19.30) Harry Potter video.

- Zondag 19 okt (10.30): The Deathly Hallows and a Zen End.

De nationale studiegroepen vinden plaats in de Tolstraat te Amsterdam.

Voor nadere inlichtingen over alle genoemde activiteiten kunt u contact opnemen met de T.V.N.: 020-6765672. Zie ook www.theosofie.nl.

V e r e n i g i n g s n i e u w s

Alomtegenwoordige geest

Op 30 mei werd de eerste dag gehouden in Leiden zelf. Het thema van die dag was 'Omnipresent Mind: Science and Philosophy'. Het alomtegenwoordige denkvermogen in wetenschap en filosofie. Het wetenschappelijke karakter van deze dag werd goed vormgegeven door de diverse gastsprekers.

Na de begroeting door de dagvoorzitter, de huidige hoogleraar zelf, was er een feestelijk openingswoord door Peter Schmid, voorzitter van het curatorium van de stichting Proklos. Schmid is zelf hoogleraar aan de Technische Universiteit Eindhoven en hij is architect. Hij benadrukte de dankbaarheid die hij en de stichting Proklos voelden bij dit jubileum en hij gaf een kort overzicht van degenen die tot nog toe hoogleraar in deze leerstoel waren. Zij allen belichtten door de jaren heen vele aspecten van de theosofie. Daarna ging Schmid in op het thema van de conferentie. Hij legde uit dat het Engelse begrip 'mind' verwant is aan de sanskrietterm 'manas'. Aldus riep hij een onderdeel van de theosofische zevenvoudige samenstelling van de mens in herinnering. Het is het 'extern' gerichte deel van ons bewustzijn, waar 'buddhi' het

meer innerlijk gerichte deel van onze geest is, de geest die onafhankelijk van tijd en ruimte kan functioneren. Schmid kondigde kort aan wat en wie wij die dag verder konden verwachten.

In het ochtenddeel daarna spraken, naast onze eigen hoogleraar, nog drie andere wetenschappers die zich vooral met parapsychologische verschijnselen en de daaruit voortkomende vragen bezighouden. In de namiddag spraken Rupert Sheldrake over zijn onderzoek en Prof. P. Krishna uit India. Een discussie tussen dr. Sheldrake en Prof. dr. Bas Haring beëindigde de middag. Dit eerste deel van het verslag bestrijkt het ochtendgedeelte van de eerste dag.

Wetenschappelijke betekenis van paranormale verschijnselen
Gerding sprak over de wetenschappelijk gefundeerde aanwijzingen die zijn te ontwaren voor een alomtegenwoordig denkvermogen. Een denkvermogen dat per definitie de materie overstijgt. Hij legde uit dat die aanwijzingen kunnen liggen in zogenaamde ongebruikelijke, irreguliere verschijnselen ('anomalous experiences'). Een anomalie is een afwijking van een regel of (natuur)wet. Paranormale verschijnselen

Agenda Nederland (vervolg)

november 2008

8-9 : Naarden, najaarschool TVN over Karma en Dharma, voertaal Nederlands.

Agenda buitenland

oktober 2008

18-25 Venetië, European School of Theosophy, thema The Wisdom of the Sages, met dr. J. Godwin, dr. Edi Bilimoria en Michael Gomes

Agenda loges en centra

Voor nadere inlichtingen kunt u contact opnemen met de betreffende loges/centra (zie adressenpagina).

september

- 8 De Geheime Leer, studiegroep, Ineke Vrolijk (Arnhem)
- 9 Pot-luck dinner in St. Michael's House (Naarden)
- 14 In het voetspoor van de Boeddha, lezing, Paul vd Velde (Arnhem)
- 20 Annie Besant door Govert v.d. Wal (Amsterdam)
- 22 Meditatie, cursus, Minouc Heijboer (Arnhem)
- 22 Theosofie en vrijmetse-larij, lezing, Wim Leys (Den Haag)

U kunt schenkingen doen aan de TVN, aftrekbaar voor uw aangifte inkomstenbelasting. Ook legateren aan de TVN is een mogelijkheid.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de penningmeester van de TVN.

V e r e n i g i n g s n i e u w s

zijn anomalieën in het huidige materialistische wereldbeeld, maar niet noodzakelijkerwijs in een spiritueel wereldbeeld. Er is inmiddels veel onderzoek naar paranormale verschijnselen gedaan. Maar veel wetenschappers benaderen die feiten niet methodisch wetenschappelijk maar dogmatisch vanuit hun eigen wereldbeeld. Wat dat betreft is de situatie nog vaak zoals die was ten tijde van H.P. Blavatsky (HPB).

Gerding riep de grote wijsgeer Thomas Kuhn in herinnering. Kuhn was een Amerikaans natuurkundige en filosoof die vooral bekend is geworden door zijn boek over de structuur van wetenschappelijke revoluties, veranderingen in het wetenschappelijke denken. Kuhn bracht het idee naar voren dat wetenschap niet geleidelijk vooruitgaat, maar door paradigmawisselingen met sprongen kan veranderen. Paradigma is een filosofisch begrip. Het duidt een samenhangend geheel aan van theorieën en daaruit opgebouwde modellen. Die vormen tezamen een denkkader (een 'denkraam') waarmee de werkelijkheid wordt beschreven en onderzocht.

Als zo'n denkkader lang onveranderd en dominant blijft, wordt de beperking dat

het slechts een model of een stelsel is vaak vergeten. Als wetenschappers nieuwe waarnemingen doen, nieuwe feiten ontdekken die niet in het geldige paradigma passen, is er vaak enige strijd voordat het paradigma wordt aangepast. De bijdragen van de sprekers van deze dag refereerden allemaal wel op een of andere manier aan de beperkingen van het huidige wetenschappelijke paradigma.

Gerding ging daarna uitvoerig in over de filosofische implicaties hiervan in een boeiend wetenschappelijk betoog, waarin hij ook andere disciplines dan slechts de natuurwetenschappen betrok. Zo riep hij in herinnering dat in het huidige classificatiesysteem van psychiatrische aandoeningen, alleen al het geloof in telepathische en andere occulte ervaringen soms tot een psychiatrische diagnose leidt. Dit is vreemd voor mensen die dit soort ervaringen hebben. Anderzijds kunnen deze ervaringen ook vervreemdend werken voor het dagelijkse realiteitsbesef en wel degelijk psychiatrische klachten opleveren. Gerding ontplooit initiatieven om met name therapeuten beter toe te rusten bij de behandeling van cliënten die met grensoverschrijdende

Agenda loges en centra (vervolg)

- 23 Eenheid van alle bestaan en de wet van ritmisch evenwicht en cyclische vooruitgang, thema-avond (Zwolle – centrum Lanoe)
- 23 Vivekacūḍāmani – De rede als bekroning, studie met mr. Paul G. van Oyen (Naarden, Besant Hall)
- 29 Krachten in de natuur en latente vermogens van de mens, inleiding (Amersfoort)
- 29 De mens als pelgrim: maçonnieke lofzang, voordracht, Abele Reitsma (Den Haag)
- 30 groepsstudie Yoga Sutra's (Amsterdam)

oktober 2008

- 6 De invloed van stralingsbelasting op gezondheid en bewustzijn, lezing, Koen van Biesen (Amersfoort)
- 6 *De Geheime Leer*, studiegroep, Ineke Vrolijk (Arnhem)
- 6 Gespreksavond (Den Haag)
- 11 lezing door Ali Ritsema (Amsterdam)
- 12 Aannames in de Esoterie, lezing, Hans Gerding (Naarden, Besant Hall)
- 13 *Bhagavad Gita*, cursus, Ineke Vrolijk (Arnhem)
- 13 Het enneagram, lezing, Jeanette van Stijn (Den Haag)

Wist u dat in de Tolstraat 154 te Amsterdam niet alleen het hoofdkantoor van de TVN is gevestigd, maar ook de 'theosofische boekhandel Adyar' en de 'theosofische bibliotheek' met een unieke collectie theosofische, religieuze en esoterische literatuur?

ervaringen te maken hebben en daar geestelijke problemen aan over houden. Deze problematiek kwam gedurende het congres enkele malen naar voren.

Wetenschappelijke vragen
Vervolgens spraken dr. Stefan Schmidt, Prof. dr. Dick Bierman en dr. Niko Kohls over vragen en onderzoeken die zij hadden gedaan. In vogelvlucht stelde de Duitse geleerde Schmidt dat veel wetenschappelijke veronderstelde 'feiten' nauwelijks op empirie, op waarneming of ervaring van feiten is gestoeld. Hij gaf een voorbeeld van een onjuist verondersteld wetenschappelijk feit dat bijna 2.000 jaar standhield. Vanuit de wetenschappelijke methodiek komen we tot inzichten over de werkelijkheid die ons soms ook weer verhinderen om wetenschap zuiver en goed te kunnen bedrijven. Hij hield een pleidooi voor 'mindful science'. Wetenschap die weer leert te kijken in plaats van direct te oordelen. En hij gaf voorbeelden van onderzoek naar bijzondere ervaringen die dat daadwerkelijk gestalte probeert te geven.

De Nederlandse hoogleraar Bierman ging in op vragen van tijdruimtelijkheid. De titel van zijn presentatie was 'Voorgevoelens als uitdaging voor ons besef van tijd'. Hij veronderstelde dat parapsychologische verschijnselen anomalieën zijn in de context van ons normale oorzakelijke denken. Hij opperde de gedachte dat telepathie en helderziende ervaringen in feite vaak precognities of presentimenten zijn: buitenzintuiglijke waarnemingen waardoor je in staat bent om ten gevolge van paranormale begaafdheid informatie over gebeurtenissen en plekken te krijgen vóórdát deze in de fysieke werkelijkheid plaatsvinden. Hij gaf als voorbeeld een lucide droom waarbij iemand een ramp waarbij 4.000 slachtoffers zouden vallen, voorzag. Twee weken later verscheen er een bericht in de krant over die ramp. De krant berichtte dat het aantal slachtoffers 4.000 was. Later bleek echter het werkelijke aantal slachtoffers 40.000 te zijn. Niet het aantal slachtoffers zelf, maar de berichtgeving was hier datgene wat werd voorvoeld in een droom. Dit was voor Bier-

Agenda loges en centra (vervolg)

- 15 Karma en dharma, thema-avond (Zwolle – centrum Lanoe)
- 17 *De Bhagavad Gita*, wijsheid voor het dagelijks leven, lezing, Wim van Vledder (Utrecht)
- 20 Studie-avond (Amersfoort)
- 20 Jan van Ruusbroec, leren van de liefde, lezing, Didi de Mildt (Arnhem)
- 20 Introductie in de theosofie, les I, voor nieuwe cursisten, Wim Leys (Den Haag)
- 21 Vivekacûdâmani – zelf-onderzoek en het pad, studie (Naarden, Ashrama)
- 23 *De Geheime Leer*, studie-avond, Wies Kuiper (Zwolle- centrum Lanoe)
- 27 Meditatieve avond (Amersfoort)
- 27 Meditatie, cursus, Minouc Heijboer (Arnhem)
- 27 Filmavond (Den Haag)
- 28 Groepsstudie Yoga Sutra's (Amsterdam)

Tentoonstelling

In Schoonhoven is van 23 mei tot en met 23 november 2008 de tentoonstelling 'Vergeten generatie, modern Nederlands zilver' te zien, met werk van 40 edelsmeden, onder andere van Frans Zwollo jr. en Paul Zwollo.

V e r e n i g i n g s n i e u w s

man aanleiding voor een boeiend betoog waarin vragen over tijd en ruimte de hoofdrol speelden, naast theorieën over hoe de natuurwetenschap bepaalde feiten in formules probeert te beschrijven. Bierman betrok vragen uit de deeltjesfysica en vragen over het bewustzijn zelf en hersenonderzoek in zijn uitdagende presentatie.

De Duitse doctor Kohls presenteerde een onderzoek over hoe mentale gezondheidsproblemen kunnen worden beïnvloed door diverse vormen van spirituele praktijk, zoals allerlei vormen van meditatie. Hij maakte daarbij een onderscheid tussen praktijken in het kader van een godsdienstbeoefening en andere vormen van spiritueel perspectief en spirituele praktijk. Er is een duidelijke link tussen religiositeit / spiritualiteit en een betere

geestelijke gezondheid. Dat is van enig belang. Kohls gaf aan dat uit onderzoek in Duitsland in het jaar 2000 bleek dat 75 procent van de onderzochte groep mensen aangaf wel eens een buitengewone ervaring te hebben gehad die men als een mystieke of transcendentale ervaring kon karakteriseren. Toen later in de zaal van het congres een peiling werd gedaan naar het vóórkomen van dit soort ervaringen gaf een overweldigende meerderheid van de aanwezigen aan dat zij dit fenomeen kenden. Kohls wees er echter ook op dat egoverlies, het kwijtraken van egofuncties ten gevolge van spiritualiteit, ook problemen kan scheppen. Het onderzoek naar dit verband kwam vanaf 1980 mondjesmaat op gang. De laatste jaren is er aanmerkelijk meer onderzoek naar. Kohls gaf ook aan dat een link tussen

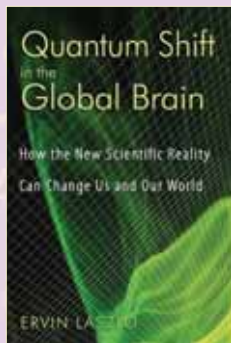
psychiatrische klachten en spirituele ervaringen op zich, niet werd bevestigd. Integendeel; juist het gebrek aan spirituele praktijk en zingeving kan een belangrijke bron zijn van stress bij tegenspoed. Ook bleek volgens Kohls dat vormen van spirituele praktijk en oefening de frequentie van positieve, aangename ervaringen verhoogt. Een ervaring van egoverlies hoeft niet negatief te zijn. Als het deel uitmaakt van een bewust gevolgde geestelijke weg, kunnen mensen dit soort ervaringen vaak goed een plaats geven.

Bij een vragensessie na afloop van de presentaties gaven deze geleerden aan dat zij zelf inderdaad spirituele ervaringen hadden gehad, zij het niet allemaal van dezelfde soort.

(wordt vervolgd)
Peter J. Smit

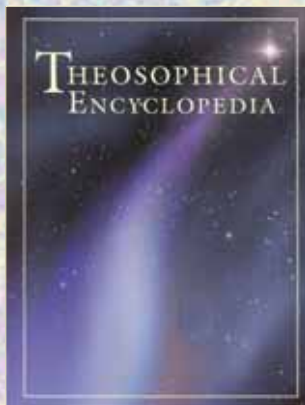
Evelien, 2 jaar oud: "Aan die brochures van de TVN kun je niet vroeg genoeg beginnen ..."

Quantum Shift in the Global Brain

How the New Scientific Reality Can Change Us and Our World
Ervin Laszlo

Inner Traditions International, 2008
ISBN 978 1 59477233 7
192 pages, paperback
Price: € 16,95

Theosophical Encyclopedia

Philip Harris (General Editor),
Vicente R. Hao Chin Jr., Richard W. Brooks

Theosophical Publishing House
Philippines, 2006
ISBN 97 1616010 0
735 pp., 22 x 28 cm, hard bound
Price € 42,00

This ground-breaking work is the collaborative effort of more than 110 scholars and writers all over the world who are experts in the field of theosophy, comparative religion, philosophy, parapsychology, mysticism, esoteric movements, yoga and spiritual practices. It contains detailed explanations of important concepts in theosophy, religion, mysticism and esotericism with numerous references and quotations from leading theosophical authors, particularly H.P. Blavatsky. Key terms and concepts from Blavatsky's *Secret Doctrine* are defined and explained, together with their etymological origins.

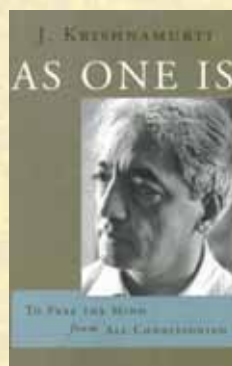
Als een wit zeil op de blauwe zee

- Het mooiste van Krishnamurti
Hans van der Kroft

Uitgeverij Synthese Den Haag, 2007
ISBN 978 90 6271028 7
190 blz., paperback
Prijz € 14,95

Met de selectie in dit boek wordt de lezer op intensieve wijze ingeleid in het gedachtengoed van Krishnamurti. *Als een wit zeil op de blauwe zee - Het mooiste van Krishnamurti* is niet alleen bedoeld voor hen die al eerder kennismaakten met deze spirituele wijze, maar is ook 'een Krishnamurti om mee te beginnen'; de ideale introductie tot zijn werk.

Hans van der Kroft (1928) maakt deel uit van het dagelijks bestuur van de Stichting Krishnamurti Nederland en is oud-bestuurslid van de Krishnamurti Foundation Trust in Engeland. Hij heeft tevens een tiental vertalingen van werken van Krishnamurti op zijn naam staan.

As One Is

To Free the Mind from All Conditioning
J. Krishnamurti

Hohm Press, 2007
ISBN 978 1 89077262 8
147 pages, paperback
Price: € 13,95

A series of 8 lectures, given in Ojai, California in 1955, from one of the 20th century's greatest philosophers and teachers.

Theosofische boekhandel Adyar

Tolstraat 154, 1074 VM Amsterdam
tel. (020) 676 56 72; fax (020) 675 76 57
e-mail: books@theosofie.nl; website: www.theosofie.nl
openingstijden: di. t/m vr. 13.00-17.30, za. 13.00-17.00 uur
een boekenlijst wordt u op aanvraag toegestuurd

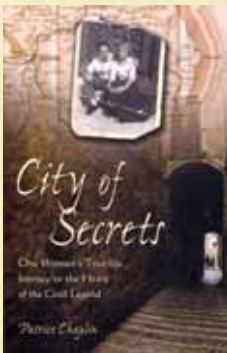

God Is Not Dead

What Quantum Physics Tells Us about Our Origins
and How We Should Live
Amit Goswami

Hampton Roads Pub Co, 2008
ISBN 978 1 57174563 7
336 pages, hardcover
Price: € 21,95

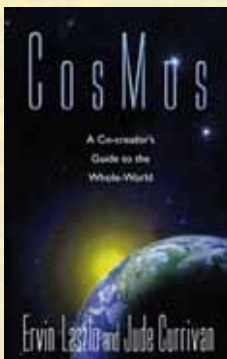
God Is Not Dead is a fascinating guided tour of quantum physics, consciousness, and the existence and experience of God.

City of Secrets

One Woman's True-life
Journey to the Heart of
the Grail Legend
Patrice Chaplin

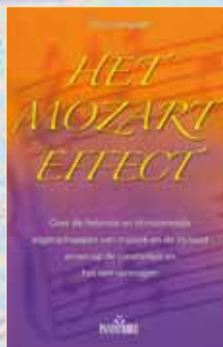
Quest Books, 2008
ISBN 978 0 8356 0871 8
348 pages, paperback
Price: € 14,00

CosMos

A Co-creator's Guide to
the Whole World
Ervin Laszlo, Jude
Curri van

Hay House, 2008
ISBN 978 1 40191891 0
256 pages, paperback
Price: € 13,95

Het Mozart effect

Over de helende en
stimulerende eigen-
schappen van
muziek, en de invloed
van muziek op de
creativiteit en het
leervermogen
Don Campbell

Uitgeverij Panta Rhei,
2007
ISBN 978 90 8840003 2
300 blz., paperback
Prijs € 19,50

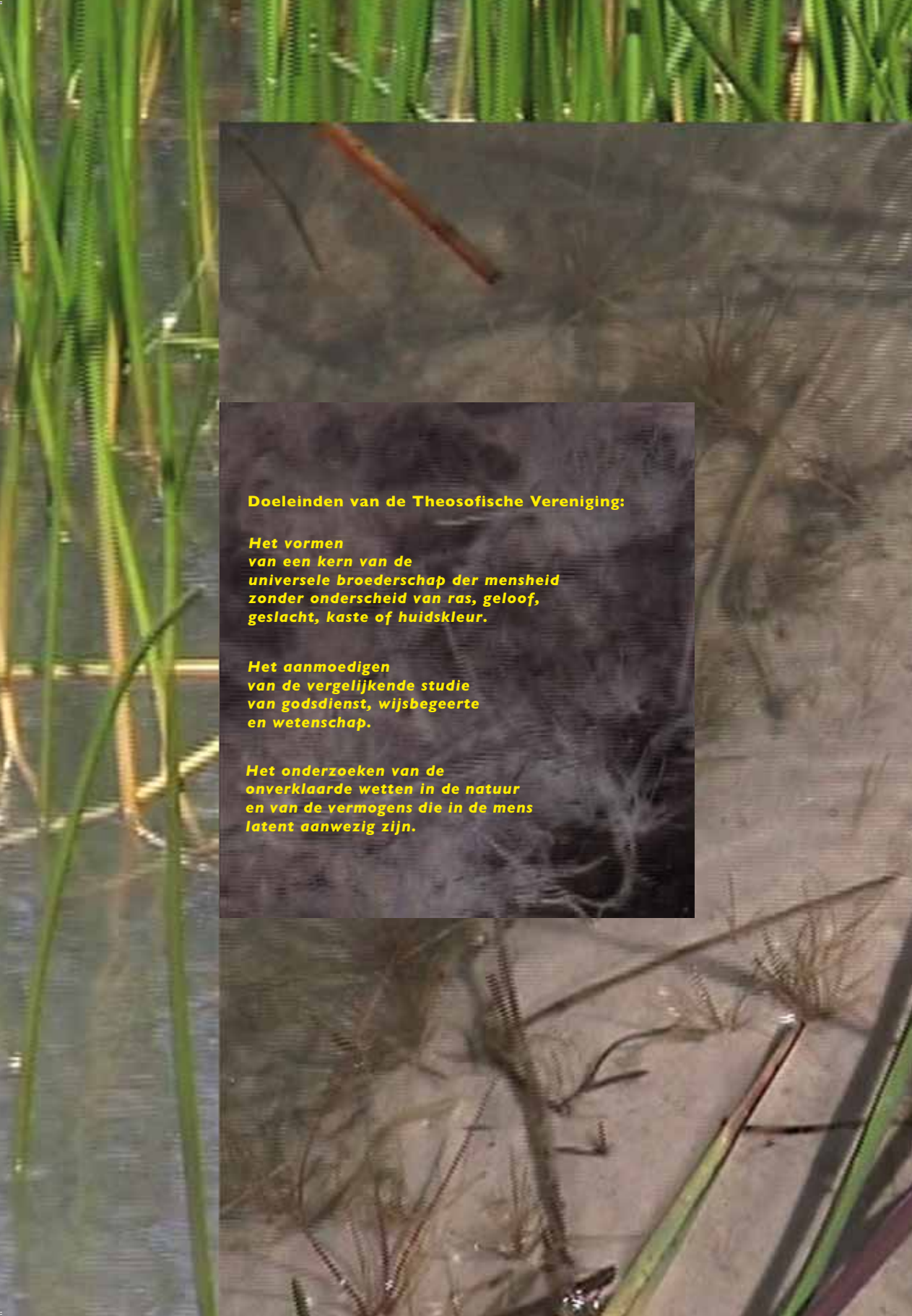

Tolerantie en actief pluralisme

de afgewezen erfenis van
Erasmus, More en Gillis
G. Vanheeswijck

Boekencentrum, 2008
ISBN 978 90 8687026 4
120 blz., paperback
Prijs: € 13,95

Doeleinden van de Theosofische Vereniging:

**Het vormen
van een kern van de
universele broederschap der mensheid
zonder onderscheid van ras, geloof,
geslacht, kaste of huidskleur.**

**Het aanmoedigen
van de vergelijkende studie
van godsdienst, wijsbegeerte
en wetenschap.**

**Het onderzoeken van de
onverklaarde wetten in de natuur
en van de vermogens die in de mens
latent aanwezig zijn.**